

”Euroalueen täytyy välttää tämä
purnaaminen ja toivottavasti kasvu,
demokratia ja optimismi voittavat
viimekädessä”

Euroopan unionin koordinoiva diskurssi Kreikan kolmannesta tukipaketista

Laura Elina Merite Luoto

Helsingin yliopisto

Valtiotieteellinen tiedekunta

Yleinen valtio-oppi: politiikan tutkimus

Pro gradu -tutkielma

Marraskuu 2020

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Yleinen valtio-oppi	
Tekijä – Författare – Author Laura Elina Merite Luoto			
Työn nimi – Arbetets titel – Title "Euroalueen täytyy välttää tämä purnaaminen ja toivottavasti kasvu, demokratia ja optimismi voittavat viimekädessä" Euroopan unionin koordinoiva diskurssi Kreikan kolmannesta tukipaketista			
Oppiaine/Opintosuunta – Läroämne/Studieinriktning – Subject/Study track Politiikan tutkimus			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu		Aika – Datum – Month and year Marraskuu 2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 77 (+ lähteet 5)
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p>Tutkielma tutkii EU-instituutioiden ideoita Kreikan kolmannesta tukipaketista kesällä 2015. Tutkielma tuottaa uutta tietoa EU:n instituutioiden koordinoivassa sfäärissä liikkuvista ideoista. Koordinoivassa sfäärissä esiintyy diskurssi sellaisten toimijoiden välillä, joilla on yhtäläinen pääsy poliittiseen päätöksentekoon. Eurokriisin kohdalla koordinoivaa sfääriä on tutkittu vähän. Valtaosa aiemmasta tutkimuksesta onkin keskittynyt median käyttämiin diskursseihin. Tutkimuksen tavoitteena on kuvata EU-instituutioiden koordinoivaa diskurssia Kreikan kolmannesta tukipaketista.</p> <p>Tutkielman teoreettinen viitekehys on Vivien Schmidtin diskursiivinen institutionalismi ja menetelmä Norman Fairclough'n poliittinen diskurssianalyysi. Schmidtilä ja Fairclough'lla on yhtäläinen käsitys diskursseista toimintaa rajoittavina ja toisaalta sitä tuottavina. Schmidtin mukaan ideoiden pysyvyys riippuu koordinoivan diskurssin ja kommunikatiivisen diskurssin kyvystä viestiä ideoita eri yleisöille. Kommunikatiivisessa sfäärissä legitimoidaan ideoita suurelle yleisölle. Ideat jakautuvat filosofiseen, ohjelmoivaan ja policy-tasoon, joista vahvin on filosofinen taso. Sillä olevat ideat ovat perustavanlaatuisia käsityksiä maailman toiminnasta, kun taas ohjelmoivan ja policy-tason ideat saattavat muuttua herkemmin.</p> <p>Fairclough'n poliittinen diskurssianalyysi tutkii poliittisissa tilanteissa tapahtuvaa argumentaatiota. Se pureutuu puhujan premisseihin ja kuvaa niiden avulla puhuja argumenttia. Poliittinen diskurssianalyysi kiinnittää myös huomiota tapaan, jolla tekstit tuotetaan. Tämä on hyödyllinen piirre tutkimuksen kannalta, sillä EU-instituutiot tuottavat tekstejä eri tavoin ja toisaalta Schmidtin teoriaa on arvosteltu siitä, että se keskittyy liikaa toimijoihin instituutioiden kustannuksella. Aineistona tutkimuksessa käytetään EU-instituutioiden tuottamia asiakirjoja ja yhtä keskustelua, jotka koskevat Kreikan kolmannen tukipaketin myöntämistä. Aineistoa on mukana Euroopan parlamentilta, ministerineuvostolta ja komissiolta. Aineisto on julkisesti saatavilla internetissä.</p> <p>EU-instituutioiden koordinoiva diskurssi Kreikan kolmannesta tukipaketista on komission ja ministerineuvoston osalta vahvaa, mutta parlamentin osalta ei. Monet aiemman tutkimuksen löydöksistä toistuvat, mutta menetelmän ansiosta aineistosta löytyy paljon uutta, esimerkiksi parlamentin vahvasti esillä pitämät eurooppalaisuuden, solidaarisuuden ja oikeudenmukaisuuden arvot. EU-instituutioille yhteiset premissit ovat sääntöjen noudattamisen tärkeys sekä ajatus siitä, että Kreikan kriisi on ratkaistava EU:ssa yhdessä.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords EU, Kreikka, diskurssianalyysi, euro, taloudelliset kriisit			
Ohjaaja tai ohjaajat – Handledare – Supervisor or supervisors Anne Holli			
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited Helsingin yliopiston kirjasto, Helsingfors universitets bibliotek, Helsinki University Library			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällys

Sisällys.....	3
1 Johdanto.....	4
1.1 Kreikka kriisissä	5
1.2 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset	11
2 Aiempi tutkimus	13
3 Diskursiivinen institutionalismi – ideat muutoksen moottoreina.....	18
3.1 Ideoiden tasot	19
3.2 Kommunikatiivinen ja koordinoiva diskurssi	20
4 Poliittinen diskurssianalyysi.....	23
4.1 Fairclough'n kriittinen diskurssianalyysi.....	23
4.2 Poliittisten argumenttien analysointi	26
5 Aineistona EU-instituutioiden kommunikatiiviset tapahtumat	29
5.1 Koordinoivan ja kommunikatiivisen diskurssin empiirinen erottaminen	29
5.2 Aineiston käsittely	33
6 Analyysi.....	35
6.1 Euroopan parlamentti	35
6.2 Euroopan unionin neuvosto.....	52
6.3. Euroopan komissio	61
7 Johtopäätökset	70
8.1 Painottunut koordinoiva diskurssi	71
8.2 Pysyvät ideat.....	72
8.3 Pohdintaa	75
8 Lähteet	80

1 Johdanto

Kriisi ja EU on tuttu sanapari median otsikoista viime vuosilta. Vuonna 2009 alkaneen finanssikriisin saavuttua Eurooppaan, useissa euromaissa paljastui vakavia talousongelmia, jotka uhkasivat koko euroalueen tulevaisuutta. Talouskriisi ilmeni euroalueella erityisesti Espanjan yksityisen sektorin ylivelkaantumisena, Portugalin ja Italian maksuvaikeuksina, Irlannin pankkien ongelmina ja Kreikan massiivisena julkisena velkana (Blyth, 2013: 22). Kesti monta vuotta, että euroalue selvisi kriisistä eikä se ollut sen jälkeen enää entisensä. Euroalue oli joutunut kohtaamaan omat rakenteelliset vikansa, jotka pitkittivät kriisiä, uudistamaan instituutioidensa kykyä puuttua kriisiin sekä myöntämään lukuisia tukipaketteja auttaakseen kriisimaita selviämään (Tooze, 2019).

Talouskriiseillä on taloudelliseen toimintaan liittyvien seurausten kuten työttömyyden lisääntymisen ja vähenevien käytettävissä olevien tulojen lisäksi muitakin vaikutuksia. Talouskriisit muun muassa vaikuttavat ihmisten mielenterveyteen (WHO, 2020), heikentävät lasten suoriutumista koulussa (Irons, 2009) ja lisäävän terveyseroja (Bacigalupe & Escolar-Pujolar, 2014). Niiden on myös arveltu vahvistavan poliittisia jakolinjoja (Harvard Business Review, 2015).

Taloudesta usein puhutaan luonnonvoiman kaltaisena systeeminä, jonka lakeja on noudatettava. Tällöin unohtuu, että talous on systeemi, jonka sääntöihin poliitikot voivat vaikuttaa. (Sorsa, 2013: 69) Kansantalouksia ja kansainvälisiä taloudellisia sopimuksia ja sääntöjä tehdään aina noudattaen joitain kansantaloudellisia koulukuntia, joilla on eri uskomukset siitä, miten talous toimii. Ajassamme valtiot on neutraloitu talouden säännöillä, jotka rajoittavat niiden toimintavaihtoehtoja kriisin koittaessa. EU-jäsenyys, mikä tuo mukanaan erilaisten sopimusten ja sääntöjen noudattamisen, on esimerkki tällaisesta neutraloinnista. EU:hun kuulumisen on valinta talouden poliittisten periaatteista, mikä vaikutti talouskriisistä selviämiseen. EU-jäsenyys rajasi Kreikalle annettuja rooleja samalla kun Kreikan toimintaa rajoittivat jäsenyyden

velvoitteet. (Sorsa, 2013: 70) Tässä tutkielmassa tutkin, minkälaisia ideoita EU-instituutioilla oli Kreikan kolmannesta tukipakeista, joka neuvoteltiin kesällä 2015.

Tilanteessa, jossa valtioiden toimintaa talouspoliittisina toimijoina rajoitetaan, korostuu niiden instituutioiden rooli, jotka tuottavat neutraloivia kansainvälisiä sääntöjä. Instituutiot tuottavat faktoja, jotka ylläpitävät taloudellista järjestystä ja esimerkiksi legitimoivat erilaisia poliittisia valintoja (Eskelinen & Sorsa, 2012). Näin faktat vaikuttavat myös tapoihin puhua taloudesta ja siihen, miten ideoita taloudesta ylläpidetään. Mitä enemmän politiikkatoimista ja periaatteista sovitaan yhdessä EU-tasolla, sitä tärkeämpää on tutkia EU-instituutioiden keskinäistä vuorovaikutusta ja ideoita. Vuonna 2009 alkaneesta talouskriisistä selvittyään EU kohtasi vuonna 2020 vielä pahemman (Christiansen, 2020), koronapandemian aiheuttaman talouskriisin. Kriiseissä ei ole mitään hyvää, ellei niistä voi oppia.

1.1 Kreikka kriisissä

Talouskriisi saapui Kreikkaan vienti- ja turismisektoreiden kautta (Tooze, 2019: 323). Automaattiset vakauttajat alkoivat toimia supistaen taloutta ja verotulot alkoivat pienentyä. Kreikan tilanteesta erityisen teki se, että Kreikalla ei ollut paljon ulkomaisia lainoja ja Kreikan valtion velka suhteessa BKT:hen oli hallittavissa. Siispä kun kriisi iski, Kreikan hallitus lisäsi kulutustaan eli otti reilusti lisää lainaa. (Tooze, 2019: 323) Maan asema rahoitusmarkkinoilla alkoi heiketä, kun julkinen kulutus kasvoi. Samalla maan hintataso nousi, mikä johti kilpailukyvyn heikkenemiseen ja lopulta edelleen kasvavaan vaihtotaseen alijäämään. (Moschella, 2017: 249)

Kreikan oli täytynyt yltää tiettyihin taloudellisiin vaatimuksiin päästäkseen osaksi euroaluetta vuonna 2001, joten hallitus oli vääristellyt valtion budjetin alijäämän suuruutta. (Gibbs, 2015) Vuonna 2009 kävi ilmi, että Kreikan valtion velka oli kasvanut sen historian korkeimmaksi (University of Pennsylvania) ja valtion korot nousivat (Tooze, 2019: 324). Samalla Papandreoun hallitus paljasti Kreikan valtion budjetin alijäämän olevan 12,5 % bruttokansantuotteesta (Moschella, 2017: 249).

Valtion valtava velka ja budjetin alijäämäisyys oli huono yhdistelmä. Alijäämää rahoitettiin velalla, mutta kun Kreikan valtionlainojen korot olivat maksukyvyyn heikkenemisen vuoksi alkaneet nousta, alkoi ongelma muuttua vaikeasti hallittavaksi. (Tooze, 2019: 324) Kreikka on suhteellisen pieni osa Euroopan talousyhteisöä - sen bruttokansantuote edustaa vain 2 %:a koko alueen bruttokansantuotteesta. Koska Kreikka kuitenkin oli tiiviisti sidoksissa muuhun euroalueeseen, sen ongelmat horjuttivat koko alueen vakautta. (Moschella, 2017: 249) EU:ssa pelättiin, että Kreikasta tulisi samankaltainen Euroopan tai jopa globaalin rahoituskriisin laukaiseva tekijä kuin Lehman Brothersin konkurssi oli ollut vuonna 2008. (Korkman, 2013: 96) Kreikkaa oli siis autettava selviämään talousahdingosta.

EU-huippukokouksessa maaliskuussa 2010 muodostettiin EU-komitean, EKP:n ja IMF:n kesken troikka, joka tulisi sanelemaan talouspolitiikkaa Kreikalle ja muille maille, jotka kriisi oli suistanut ongelmiin (Tooze, 2019: 336). Samalla sovittiin, ettei velkojen uudelleenjärjestely tullut kysymykseen, vaan Kreikan velat olisi maksettava pois uusilla lainoilla, jotka troikka sille antoi. EU-komitea koostui Kreikan yksityisistä velkojista, joita euroryhmä koordinoi. Taloudellista tukea ei myönnettäisi ennakoivasti, jotta markkinoiden luottamus saataisiin pidettyä, vaan Kreikan tuli leikkaustoimillaan pyrkiä säilyttämään markkinoiden luottamus mahdollisimman pitkään ja tukea myönnettäisiin vasta, kun kaikki muut keinot oli käytetty. Tämä merkitsi tavallisille kreikkalaisille palkanalennuksia julkisella sektorilla, uusimatta jätettyjä työ sopimuksia, yksityisen puolen irtisanomisten rajoitusten poistoja, eläkeiän nostoa sekä arvonlisäveron ja muiden kulutukseen perustuvien verojen nostoa. (Tooze, 2019: 337)

Ensimmäisen tukipaketin ytimessä oli kotimaisen kysynnän nostaminen tarjonnan tasolle sekä Kreikan kilpailukyvyyn parantaminen. Kysyntää ja tarjontaa pyrittiin saamaan kohtaamaan pienentämällä valtion budjetin alijäämää vuosina 2011–2013 kaiken kaikkiaan 11 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kilpailukyvyyn parantamiseen tähdättiin rakenneuudistusten kautta. Tukipaketin uudistusohjelmassa keskityttiin julkisen hallinnon modernisointiin ja Kreikan jäykkien työmarkkinoiden vapauttamiseen. Näiden uudistusten uskottiin luovan hyvän perustan talouskasvulle

pitkällä tähtäimellä. (Moschella, 2017: 249) Kreikka hyväksyi tiukat leikkaustoimenpiteet, mukaan lukien julkisen sektorin palkkojen leikkaukset, eläkkeiden jäädyttämisen, savuke-, alkoholi- ja polttoaineveron korotukset (Gibbs, 2015). IMF ja euromaat hyväksyivät Kreikalle 110 miljardin euron tukipaketin. Tukisumma tulisi maksaa takaisin kolmen vuoden aikana (Tooze, 2019: 340). Tukipaketin ehtona olleet sopeutustoimet saivat kreikkalaiset kaduille protestoimaan (Gibbs, 2015).

Ensimmäisestä tukipaketista huolimatta Kreikan tilanne paheni ja velan suhde bruttokansantuotteeseen jatkoi kasvuaan. Kilpailukyvyn kohentaminen eteni hitaammin kuin uudistusohjelmassa oli ennustettu, sillä Kreikka kärsi myös poliittisesta epävakaudesta ja julkishallinnon huonosta kyvykkyydestä toimeenpanna rakenneuudistuksia. (Moschella, 2017: 249) Kesään 2011 mennessä oli selvää, ettei Kreikka palaisi valtionvelkakirjamarkkinoille vuoteen 2012 mennessä kuten oli aiemmin luultu (Tooze, 2019: 376). Eurooppalaisten piti joko myöntää Kreikalle lisää lainaa tai keksiä muita keinoja pienentää Kreikan velvoitteita ennen vuoden 2013 maksuaikaa (Tooze, 2019: 377). Syksyllä 2011 pelko Kreikan maksuvaikeuksien leviämisestä muihin euromaihin oli niin suuri, että euromaiden johtajat päättivät alaskirjata Kreikan velkojen arvon (Moschella, 2017: 250).

Matka kohti Kreikan toista tukipakettia oli pitkä ja täynnä vastoinkäymisiä. Neuvottelujen vielä ollessa kesken Kreikan pääministeri Papandreou määräsi kansanäänestyksen velkojen uudelleenjärjestelystä ja sopeutustoimista. Kansanäänestys tuli yllätyksenä muille EU-maille, jotka olivat olleet mukana hyväksymässä tukipakettia. (Tooze, 2019: 409) Merkel ja Sarkozy onnistuivat kuitenkin saamaan Papandreoun luopumaan kansanäänestyksestä ja virastaan pääministerinä. (Tooze, 2019: 410)

Helmikuussa 2012 Kreikka sai toisen tukipaketin. Se oli suuruudeltaan 109 miljardia euroa ja sen oli määrä kestää vuoteen 2014 asti. Samalla Kreikan lainojen korkoja laskettiin 3,5 %:iin, takaisinmaksun määräaikoja lykättiin, yksityiset velkojat voisivat

tehdä investointeja Kreikkaan ja, jos kreikkalaiset pankit kärsivät pysyviä vahinkoja, ne voitaisiin pääomittaa uudelleen troikan varoista. (Tooze, 2019: 388) Kahden tukipaketin neuvottelujen myötä oli saatu rakennettua yhteisymmärrys siitä, että talouskuripolitiikka sopi Kreikan tilanteen hoitoon, sillä Berliini oli luvannut integraation syventämistä talouskurin kautta. Viimeisimmässä tukipaketissa oli tehty sopimus Kreikan kanssa velkojen leikkauksesta 50 %:lla siinä toivossa, että velan osuus BKT:sta laskisi 120 %:iin. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, vaan laskeva BKT ja nouseva velka saivat aikaan päinvastaisen kehityssuunnan. (Tooze, 2019: 423)

Vuoden 2012 alussa EU:n kulisseissa puhuttiin hiljaisesta Grexitistä, mutta ajatuksesta luovuttiin, kun kävi selväksi, että Kreikan eron seuraukset muille euromaille olisivat ennalta arvaamattomat. EU ei ollut myöskään vielä saanut aikaan tarpeeksi pitäviä suojarakenteita suojataksaan euromaita yhden maan mahdolliselta konkurssilta. (Tooze, 2019: 424) Kreikan kohtalo oli troikan käsissä ja velkojen politiikka rankkaa, sillä kaikki myönnytykset Kreikalle tulivat suoraan eurooppalaisten veronmaksajien taskuista. (Tooze, 2019: 427) Moni eurooppalainen johtaja ei enää kokenut voivansa pyytää parlamenttiltaan enempää tukea Kreikalle. (Tooze, 2019: 424)

Kreikan taloudellinen tilanne koheni vuoden 2014 alussa ja valtio palasi valtionvelkakirjamarkkinoille oltuaan sieltä poissa neljä vuotta. Valtionvelkakirjojen kysyntä oli heti korkeaa. (Gibbs, 2015) Kreikassa elettiin tästä huolimatta yhä kurjia aikoja. Ensimmäisen ja toisen tukipaketin ehtona olleiden finanssipolitiikan supistusten vaikutukset näkyivät selkeästi. Työttömyys oli 27 % ja köyhyysriski korkea. Palkat olivat laskeneet 25 %. Arvonlisävero oli noussut 13 %:sta 24 %:iin. Oli uusia maaveroja ja kodittomuutta. Terveystoimien järjestelmä oli romahtamassa sopeutustoimien aiheuttaman paineen alla. (Tooze, 2019: 516)

Tammikuussa 2015 vasemmistolainen puolue Syriza voitti parlamenttivaalit ja Aleksis Tsipras valittiin Kreikan pääministeriksi. Syrizan tavoite oli avata uudelleen keskustelu Kreikan maksukyvyistä. (Tooze, 2019: 517) Helmikuussa 2015 Tsiprasin hallitus ehdotti euromaille uutta sopimusta, jossa velkojen alaskirjaaminen otettaisiin keskiöön. Uuden

sopimuksen sijasta Tsipras sai neljän kuukauden lisääjän toisen tukipaketin umpeutumiseen ja neuvottelut paketin uudistamisesta aloitettiin (Moschella, 2017: 253).

Ensimmäiset tapaamiset uuden kreikkalaisen hallituksen ja velkojien välillä eivät sujuneet hyvin. (Tooze, 2019: 521) Saksa oli vastahakoinen myönnätyksiin Kreikan äärivasemmalla olevalle hallitukselle. Se piti taipumista hallituksen tahtoon epärealistina muita eurooppalaisia valtioita kohtaan. Kyseessä oli kamppailu laajemmista poliittisen kurin ja auktoriteetin kysymyksistä, mitä Saksa piti pitkäaikaisen taloudellisen menestyksen perustana. (Tooze, 2019: 518) Talouskurin kannattajat euroalueella tiesivät, että Ranskan ja Italian keskustajohtoiset hallitukset voisivat myöntyä uusiin toimenpiteisiin. Syrizan suurin neuvotteluvaltti taas oli kriisin leviämisen ja uuden kriisin uhka euroalueella. (Tooze, 2019: 519)

Velkojien tahdosta Merkel antoi Kreikan hallituksen tarjota oman listan muutosehdotuksia, jotka korvaisivat olemassa olevan muistion veloista. Jäljellä olevan tukisumman maksamista lykättiin, kunnes sopimus olisi saavutettu ja Kreikka toimeenpannut reformit. (Tooze, 2019: 522) Tästä seurasi kuukausia edestakaisin vetoa. IMF:llä ja euromaille oli reformivaatimuksia, joihin Kreikka ei suostunut (Tooze, 2019: 527).

Toisen tukipaketin maksuaika oli kulumassa umpeen kesäkuun lopussa. Tsipras ja valtiovarainministeri Tsakalatos ehdottivat kompromissina, että velkojien asettama talouden sopeutustavoite saavutettaisiin yhdistämällä myöhäisempi eläköitymisikä, verolisäykset ja leikkaukset sosiaaliturvaan (Tooze, 2019: 527). Syriza vaati, että veroja nostettaisiin enemmän suhteessa sosiaaliturvan leikkauksiin. Velkojien mielestä tämä olisi ollut kansantalouden kuristamista. Tsipras ja Tsakalatos vaativat velkojen uudelleenjärjestelyä ja yrittivät pyytää lisää maksuaikaa, jotta voisivat pitää kansanäänestyksen maksuehdoista. (Ray, 2017) Euromaat eivät kuitenkaan suostuneet lykkäykseen, eikä EKP rahavirtojen lisäämiseen Kreikkaan. Viimeinen aikaraja takaisinmaksulle meni umpeen ilman sopimusta. Kreikka jätti samalla maksamatta

IMF:lle 1,5 miljardin euron velkansa. (Gibbs, 2015) Kreikka tuli siis hyvin lähelle konkurssia.

Tsipras julisti kansanäänestyksen saadakseen hallitukselle tukea kansalaisilta. (Tooze, 2019: 528) Euromaat olivat kauhuissaan Kreikan tilanteesta. Merkel totesi, ettei Kreikkaa vastaan voitu tulla kompromissina ja, että kansanäänestys merkitsisi Kreikan kampanjointia uutta sopimusta vastaan. EKP jähdytti likviditeettituen Kreikan pankeille, mikä aiheutti talletuspaon. Tsipras ilmoitti viivästyttävänsä maksuaan IMF:lle. (Tooze, 2019: 528)

Kreikan kansanäänestyksessä 5. heinäkuuta 61,31 % vastusti troikan ehdotusta uusista finanssipolitiikkaa supistavista toimista. Velkojat alkoivat vaatia yhä tiukempia talouden sopeutustoimia ja uhkasivat Kreikkaa erottamisella euroalueesta. Syriza teki 7. heinäkuuta talouden reformisuunnitelman, joka oli kompromissi sosiaaliturvan leikkausten ja veronkorotusten välillä, mikä puolestaan yhdistettiin maltillisiin velkojen mitätöinteihin ja uusiin velkoihin. (Tooze, 2019: 530) Samana päivänä euroryhmä totesi tapaamisessaan, että se tekisi kaiken tarvittavan varmistaakseen taloudellisen tasapainon euroalueella (de Finance, S.; Vanden Broucke, J.; Drachenberg, R., 2015). Virallisesti Kreikka pyysi uutta tukipakettia 8. heinäkuuta Euroopan vakaussmekanismilta ja Tsipras puhui Euroopan parlamentin täysistunnossa.

Kolmas tukipaketti neuvoteltiin erilaisessa institutionaalisessa kontekstissa verrattuna aiempaan kahteen tukipakettiin. IMF ei liittynyt enää neuvotteluihin, sillä pahasti velkaantunut ja huonosti uudistuksia aikaansaanut Kreikka ei enää täyttänyt edellytyksiä saada siltä taloudellista tukea. Euroopan vakaussmekanismi (EVM) oli aloittanut toimintansa syyskuussa 2012 ja sillä oli lopulta valta päättää tukipaketin myöntämisestä. (Moschella, 2017: 253) Euroopan vakaussmekanismi vastaa tiukasti ehdollisten väliaikaisten taloudellisten tukipakettien myöntämisestä euromaille. Tuki sidotaan taloudellisiin toimenpiteisiin, jotka määrittellään jäsenmaan ja Euroopan komission välisessä muistiossa. Komissio toimii paketin neuvottelijana EVM:n puolesta ja valvoo sovitun ohjelman toteuttamista. EVM:n pääasiallinen päätöksentekaelin eli

sen hallintoneuvosto koostuu euromaiden valtiovarainministereistä, joiden on oltava yksimielisiä tuen tarpeesta. (Moschella, 2017: 247)

Euroryhmä tapasi 11. heinäkuuta ennen EU-maiden johtajien tapaamista seuraavana päivänä. Saksa tarjosi euroryhmän tapaamisessa Kreikalle mahdollisuutta ottaa aikalisä eurosta ja erota väliaikaisesti viideksi vuodeksi. Tämä ei sopinut Ranskalle, jolle näytti siltä, että Saksa oli valmis hylkäämään Kreikan kanssa tehdyn kompromissiehdotuksen, jonka muovaamisessa ranskalaiset olivat olleet tiiviisti mukana. Tapaaminen loppui ilman tuloksia. (Tooze, 2019: 531) EU-johtajat tapasivat seuraavana päivänä uusia neuvotteluja varten. Vaikeita neuvotteluja kävivät Tusk, Merkel, Tsipras ja Hollande, joka edusti jäsenmaiden etua. (Tooze, 2019: 531) Kun Merkel ja Tsipras näyttivät olevan umpikujassa tukisumman suuruuden suhteen, Tusk vetosi Kreikan euroalueessa pitämisen tärkeyteen. Lopulta Merkel hyväksyi uuden 86 miljardin euron tukipaketin ja Kreikalle määrättiin lisää leikkauksia (Tooze, 2019: 532).

EU oli ylipäänsä huonosti valmistautunut kohtaamaan talouskriisin euroalueella. Samalla kun vuosien aikana rakennettiin kriisinhallintamekanismeja, jouduttiin käymään jatkuvia keskusteluja siitä, mitkä olisivat sopivia talous- ja rahapoliittisia keinoja Kreikan auttamiseksi ja tuliko Kreikkaa ylipäänsä auttaa vai olisiko sen ollut parasta vain erota euroalueesta. Kreikka velvoitettiin toistuvasti kriisin aikana toteuttamaan sopeutustoimia, jotka tähtäsivät valtion budjetin alijäämän kääntämiseen ylijäämäksi, mutta osuivat kovaa kreikkalaisten toimeentuloon ja arkeen.

1.2 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tulee lisäämään tietoa siitä, minkälaisia ideoita EU:n instituutiot ovat käyttäneet kriisistä ja miten nämä ideat ovat muuttuneet kriisin edetessä. Kriisipuhetta on tärkeää tutkia, sillä se vaikuttaa siihen, miten kriisi ratkaistaan. Eurokriisissä EU-johtajien kyvyttömyys sopia kriisin hoidosta pitkitti sitä tarpeettomasti. Schmidtin mukaan kriisistä käytettyjen ideoiden kirjo sekä monessa tasossa tapahtuva politiikan koordinointi aiheuttivat haasteita kriisin ratkaisemiselle. (Schmidt, 2014: 206) Käytän

tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä Vivien Schmidtin diskursiivista institutionalismia. Diskurssit jakautuvat Schmidtin mukaan kommunikatiivisiin ja koordinoiviin diskursseihin. Kommunikatiivisesta diskurssista on kysymys silloin, kun ideoita välitetään kansalle niiden legitimoimiseksi esimerkiksi median kautta. Koordinoivasta diskurssista on puolestaan kyse, kun toimijat, joilla on keskenään yhtäläinen pääsy poliittisen päätöksenteon äärelle, viestivät ideoitaan toisilleen. Yhdessä kommunikatiivinen ja koordinoiva diskurssi muodostavat mestaridiskurssin, jonka onnistuminen on edellytys sille, että ideat pysyvät. (Schmidt, 2008: 310) Tulen tutkimuksessani kuvaamaan EU-instituutioiden toisilleen kohdistettuja ideoita Kreikan kolmannesta tukipaketista koordinoivan diskurssin kautta. Ylipäätään eurokriisiä ja erityisesti kolmannesta tukipaketista käytettyjä ideoita on tutkittu hyvin vähän koordinoivan diskurssin kautta.

Ensimmäinen tutkimuskysymykseni on ”Minkälainen EU:n koordinoiva diskurssi Kreikan kolmannesta tukipaketista oli?” EU:lla on Schmidtin mukaan yleisesti hyvin vahva koordinoiva diskurssi sen monimutkaisten ja osittain liittovaltiota muistuttavien rakenteiden vuoksi (Schmidt, 2008: 313), mutta eurokriisin kohdalla koordinoiva diskurssi oli rajoittunut (Schmidt, 2014: 202). Toimijat vaikuttivat koordinoivaan diskurssiin eri politiikkatasoilla, joilla politiikkaesitykset saivat erilaisia merkityksiä, ja Schmidt huomauttaakin preferenssien muuttuneen useaan kertaan (Schmidt, 2014: 199). Toinen tutkimuskysymykseni on ”Miten EU-instituutioiden ideat ovat muuttuneet kriisin edetessä?” Vastatakseni kysymykseen tulen kuvaamaan kolmannen tukipakettiin liittyvää koordinoivaa diskurssia ja vertaamaan löydöksiäni aiempaan tutkimukseen. Teoreettinen viitekehykseni diskursiivinen institutionalismi selittää, miten ideat muuttuvat instituutioissa toimijoiden käyttäessä ja muokatessa niitä. Käytän aineistonani vapaasti netissä saatavilla olevia ministerineuvoston ja Euroopan komission asiakirjoja sekä itse litteroimaani Euroopan parlamentin täysistunnon keskustelua Kreikan kolmannesta tukipaketista.

Seuraavaksi esittelen aiemman tutkimuksen, jossa on tutkittu EU:n eurokriisiä koskevia ideoita koordinoivan diskurssin kautta. Luvussa 3 esittelen teoreettisen viitekehyksen eli Schmidtin diskursiivisen institutionalismin ja luvussa 4 menetelmäni Fairclough’n

poliittisen diskurssianalyysin. Luvussa 5 esittelen aineistoni eli EU:n instituutioiden tuottamat asiakirjat ja keskustelun Kreikan kolmannesta tukipaketista. Luvussa 6 esittelen poliittisen diskurssianalyysin avulla aineistosta tehtyjä löydöksiäni. Luvussa 7 vedän yhteen tulokseni, vertaan niitä aiempaan tutkimukseen, pohdin tutkimuksen teon vaihteita ja tutkimuksen yhteiskunnallista merkitystä.

2 Aiempi tutkimus

Tässä osiossa kerron, mitä Kreikan kriisiä käsittelevästä koordinoivasta ja kommunikatiivisesta diskurssista on aiemmin saatu selville. Kriisipuheeseen kuuluu epäonnistumisen rakentaminen. Wodakin ja Angourin mukaan kriisipuheessa pyritään määrittelemään osallisten rooli: hyvät ja pahat, syylliset ja uhrin (2014). Samalla kun yritetään selvittää, mikä on mennyt pieleen, ja oikeuttaa kriisiin johtanutta toimintaa, etsitään syyllisiä. Valtioilla on myös kriiseistä omat kansalliset narratiivit, jotka palvelevat paikallisten poliittisten eliittien tarpeita. (Wodak & Angouri, 2014)

Kreikan kriisiä on tutkittu kriittisestä näkökulmasta. Siinä kriisipuheen tutkimukseen tulee normatiivisuudesta kiinnostunut kerros. Kriittinen näkökulma edellyttää valtavirtaisen näkemyksen ja arvojen haastamista tutkimalla ideologisia väitteitä (Wodak & Angouri, 2014). Tärkeämpää kuin löytää syylliset ja syyttömät, on selvittää, miten asiat ovat epäonnistuneet ja mitä pidetään epäonnistumisena. Vuonna 2014 ilmestynyt *Discourse & Society* -julkaisun erityispainos käsittelee nimenomaan Kreikan kriisistä käytettyjä ideoita. Julkaisussa pureudutaan kriisin kuvaamiseen mediassa, sille esitettyihin ratkaisuihin ja siihen, miten Kreikka esitetään kriisin eri vaiheissa.

Discourse & Society -julkaisun artikkeleissa tutkitaan Kreikan kriisiä lähinnä perinteisen median tuottaman aineiston kautta. Esimerkiksi Bickes & al. (2014), Kutter (2014) ja Lampropoulou (2014) tutkivat Kreikan representaatioita saksalaisissa ja englantilaisissa lehdissä. Kuitenkin tutkimusta instituutioiden käyttämistä diskursseista Kreikan kriisistä on jokseenkin vähän saatavilla. Schmidt (2013) ja Papadimitriou ja Zartaloudis (2015) ovat harvoja tutkimuksia, joiden näkökulma on nimenomaan

instituutioiden koordinoivissa diskursseissa. Nämä kaksi artikkelia ovat kaikkein oleellisimmat oman tutkimukseni kannalta ja ne muodostavat tutkielmani aiemman tutkimuksen osion.

Vuoden 2014 artikkelissaan *Speaking to the Markets or to the People? A Discursive Institutional Analysis of the EU's Sovereign Debt Crisis* Vivien Schmidt soveltaa diskursiivista institutionalismia analyysissa euromaiden johtajien ideoista eurokriisistä. Hän esittelee markkinoille ja kansalaisille suunnattua kommunikatiivista sekä euromaiden välistä koordinoivaa diskurssia. Euroopan neuvoston johtajat ovat ennen kaikkea kansallisia johtajia, mikä heikensi Schmidtin mukaan heidän koordinoivaa diskurssiaan ja teki myös kommunikatiivisesta diskurssista heikon. Tämä lisäsi yleisön tyytymättömyyttä kriisin hoitoon. (Schmidt, 2014: 206)

Schmidt kuvaa, minkälaisia erilaisia tarinoita kerrottiin eri jäsenmaissa: kreikkalainen diskurssi saksalaisista teki heistä ylimielisiä ja saksalaisten diskurssi teki kreikkalaisista tuhlailevia. Ranskalaisille puolestaan kriisin selvittämisessä oli aluksi kyse ennen kaikkea solidaarisuudesta myöhemmin vakaudesta. (Schmidt, 2014: 191) Kriisin diskursseissa vaikuttivat myös kollektiivinen muisti erityisesti Saksan talousvaikeuksista ensimmäisen maailmansodan jälkeen ja siitä seurannut hyperinflaatio. Tämä historiallinen konteksti vaikutti siihen, mitä Euroopan keskuspankin sallittiin tekevän kriisin lieennyttämiseksi. (Schmidt, 2014: 193) Lopulta, myös diskursiiviset kamppailut uusliberalismin ja uuskeynesiläisyyden välillä olivat huomattava osa kriisistä käytettyjä diskursseja.

Eurokriisiä oli ratkaisemassa lukuisia toimijoita, jotka käyttivät ideoita ja diskursseja eri tavoin monitasoisessa dynaamisessa ympäristössä. Diskursseihin vaikutti päätösten merkitys EU-tasolla, kansallisella tasolla sekä poliitikkojen uran kannalta. Tämä diskursiivisesti monitahoinen ja muuttuva ympäristö johti muuttuvien preferenssien uudelleen rakentamiseen useaan kertaan. Erityisesti Ranskan ja Saksan diskurskien eroavaisuudet vaikuttivat siihen, että päätökseen tukipaketeista päästiin joidenkin arvioiden mukaan jopa liian myöhään. (Schmidt, 2014: 199)

EU:n koordinoiva diskurssi talouskriisistä oli vastoin Schmidtin aiemmin omassa tutkimuksessaan tekemää yleistystä (Schmidt, 2008: 313) hyvin rajoittunutta. Jäsenmaiden johtajat pysyivät kriisin ratkaisun ohjaksissa, kun Euroopan parlamentti sai katsoa vierestä ja komissio muuttui teknokraattiseksi toimeenpanijaksi. (Schmidt, 2014: 202) Kaiken kaikkiaan koordinoivan diskurssin ailahtelevaisuus ja diskurssin monet toimijat aiheuttivat sen, että vastausta kriisiin ei saatu muodostettua riittävän vahvan yhteisymmärryksen varaan. Ongelmia aiheuttivat sekä diskursiiviset interaktiot monitasoisissa Euroopassa, mutta myös ideoiden toisistaan poikkeavat sisällöt. (Schmidt, 2014: 206)

Papadimitriou ja Zartaloudis tutkivat ideoita euroalueesta eurokriisiin liittyvien eri diskurssien kautta artikkelissaan ”European Discourses on managing the Greek crisis: denial, distancing and blaming” (2015). Heidän pääteesinsä on, että Kreikan kriisin eteneminen aiheutti huomattavia muutoksia sekä koordinoivassa että kommunikatiivisessa diskurssissa Euroalueella. He käyvät artikkelissa läpi eurokriisin pääkohdat ja käyttäen apunaan Euractiv-sivuston kattavaa media-aineistoa EU:n johtohahmojen medialle antamista kommentteista vuosina 2008–2012, tunnistavat muutoskohtia yleisestä eurooppalaisesta diskurssista. Kirjoittajat analysoivat aineistoa sekä koordinoivan sekä kommunikatiivisen diskurssin osalta, mutta päätyvät löytämään enemmän todisteita kommunikatiivisen diskurssin muutoksista. Itseasiassa ainoat löydökset koordinoivasta diskurssista, jotka artikkelissa esitetään, on muiden jäsenmaiden painostus Kreikkaa kohtaan eroamaan eurosta ja Kansainvälisen valuuttarahaston mukaantulon aiheuttama muutos kyseisessä diskurssissa. (Papadimitriou & Zartaloudis, 2015)

Koordinoivassa diskurssissa suurin muutos tapahtui Kansainvälisen valuuttarahaston mukaantulon myötä. Se merkitsi ennen kaikkea sitä, ettei kriisissä enää ollut kyse Euroopasta. Kansainvälisen valuuttarahaston tehtävä on ollut perinteisesti ojentaa maita, jotka eivät osaa hoitaa talouttaan kunnolla. Sen mukaantulo siis merkitsi kansallista häpeää Kreikalle. Toisaalta esimerkiksi Saksalle se merkitsi sitä, että komissio, jonka pätevyyttä kriisin hoidossa Saksan johto oli epäillyt, saisi apua

tukipaketin ehtojen toteutumisen valvomisessa. Tämä esimerkki koordinoivasta diskurssista ei tuo esiin niinkään maiden välistä diskurssia, vaan yhtä lailla Kansainvälisen valuuttarahaston mukaantuloa koskeva aineisto on Euractiv:n kautta saatavilla olevasta kommunikatiivisesta eli tiedottavasta diskurssista. Artikkel ei käsittele EU-johdon välillä käytyä keskustelua, vaan mitä johtajat kertovat tiedotusvälineille.

Toisen tukipaketin neuvottelujen yhteydessä Papadimitrioun ja Zartalousin mukaan muut EU-maat painostivat Kreikkaa lähtemään eurosta. Tämä luetaan koordinoivaan diskurssiin. EU-maiden johtajat myös närkästyivät Kreikan pääministeri Papandreoun julistamasta kansanäänestyksestä koskien toisen tukipaketin hyväksymistä.

Papandreoun luovuttua pääministeriydestä muut EU-johtajat myös painostivat Kreikan poliittisia puolueita pitämään kiinni aiemmin sovittujen tukipakettien ehdoista.

Papadimitriou ja Zartalous löysivät kommunikatiivisessa diskurssissa kolme muutosta. Kriisin alettua diskurssi muodostui euron vahvuuteen kohdistuvista epäilyistä. Kun Yhdysvalloissa Lehman Brothers -pankki kaatui ja hallitus julisti valtavan elvytyspaketin, EU:ssa säilyi vahvana diskurssi euron vahvuudesta, joka perustui yhteisten sääntöjen noudattamiseen. Kriisin edetessä ja ennen kuin Kreikan väärennetyt taloustilastot tulivat julkisuuteen, kommunikatiivinen diskurssi muuttui moraalikatoa korostavaksi. Nähtiin epäoikeudenmukaisena, että pohjoisten EU-maiden tulisi kärsiä eteläisten maiden tekemistä virheistä. Kun EU-instituutioiden ja jäsenmaiden ymmärrys siitä, että euroalueessa oli rakenteellisia vikoja, jotka estivät kriisin taltuttamisen, kasvoi, tuli diskurssiin mukaan epäily sääntöjen noudattamisen ja niiden valvonnan toimimisesta kohtaan. Kommunikatiivinen diskurssi muuttui Papadimitrioun ja Zartalousin aineistossa viimeisen kerran, kun Kreikka eristettiin finanssimarkkinoilta vuonna 2010 ja Euroopan rahoitusvakausväline perustettiin pelastamaan Kreikka. Tällöin Kreikan ero euroalueesta oli hyvin mahdollinen. Kommunikatiivinen diskurssi korosti tällöin Kreikan erityisyyttä johtuen sen taloudenpidon laiminlyönnistä ja maan vaikeasta taloustilanteesta. Diskurssiin liittyi myös kansallisten stereotyyppien korostamista: puhuttiin epärehellisistä kreikkalaisista. (Papadimitriou & Zartalous, 2015)

Artikkeli ei siis lopulta käsittele koordinoivaa diskurssia kovin paljon, minkä tekee vaikeaksi jo kommunikatiiviseen diskurssiin kuuluva lehdistöaineistokin. Lopulta artikkeli toteaa koordinoivan diskurssin lopputulemien olevan havaittavissa sopimuksissa, joita on solmittu kriisin myötä Euroalueen taloudellisen hallinnan vahvistamiseksi (Papadimitriou & Zartaloudis, 2015). Näitä sopimuksia saatika niitä koskevia julkilausumia tai muuta materiaalia ei artikkelissa käsitellä. Eurokriisiä koskevien ideoiden tutkiminen koordinoivan diskurssin kautta jää siis varsin puutteelliseksi.

Lähin mitä aiempi tutkimus on päässyt Kreikan kriisin koordinoivan diskurssin kuvaamista ovat Schmidtin sekä Papadimitrioun ja Zartaloudisin löydökset. Erityisesti jälkimmäisessä tutkimuksessa kuitenkin tulokset painottuivat kommunikatiiviseen sfääriin, eikä EU-instituutioiden keskinäistä sopimista päästy tutkimaan aineistosta, johtuvien rajoitteiden vuoksi. Pyrin korjaamaan tämän omassa tutkimuksessani. Sovellan kuitenkin heitä mukaillen Schmidtin teoriaa diskursiivisesta institutionalismista, mitä esittelen seuraavassa luvussa.

3 Diskursiivinen institutionalismi – ideat muutoksen moottoreina

Ideationaaliseksi institutionalismiksi, konstruktivistiseksi institutionalismiksi tai ekonomiseksi konstruktivismiksikin kutsuttu diskursiivinen institutionalismi haaraui muista uusista institutionalismeista siksi, että ne eivät kyenneet selittämään instituutioiden muutosta riittävällä tavalla vaan pitivät niitä lähtökohtaisesti staattisina. Tutkimustraditiossa oli tarve selittää valtion sisällä tapahtuvaa ja valtioon kohdistuvaa muutosta (Hay & al, 2006: 109), joten diskursiivinen institutionalismi syntyi tutkimaan ideoita, narratiiveja, kehyksiä, vaikuttamista, koalitioita ja episteemisiä yhteisöjä (Hay & al: 115).

Diskursiivisessa institutionalismissa ideoita pidetään dynaamisiva normeina, kehyksinä tai narratiiveina, jotka määrittävät ja mahdollistavat sen, miten toimijat käsitteellistävät maailman. Ideat ovat muutoksen teon resursseina. (Hay & al, 2006: 112) Diskursiivinen institutionalismi on kiinnostunut niin ideoista itsessään kuin niiden interaktiivisesta käsittelystä, niiden muodostamisesta, hyväksymisestä ja legitimoinnista. Diskursiivinen institutionalismi näkee diskurssin joukkona ideoita, jotka tuovat instituutioon uusia sääntöjä, arvoja ja käytänteitä tai pitävät vanhoja yllä. Toisaalta diskurssilla on myös toinen tarkoitus: se toimii välineenä tuottaa ja legitimoida ideoita. (Hay & al, 2006: 113) Diskursiivisessa institutionalismissa diskurssi siis samalla kuvaa ideoita sekä toimii välineenä millä ideoita synnytetään ja jolla ne saadaan pysymään. Oleellista on etenkin se, että toimijat käyttävät diskursseja tietoisesti tähän tarkoitukseen (Hay & al, 2006: 113).

Diskurssi viittaa sekä siihen, mitä sanotaan, että myös siihen, kenelle sanotaan, kuka sanoi, missä, milloin ja miksi. Diskurssi sisältää ideat, toimijat, jotka ideat lausuvat ja kontekstin missä ideat lausutaan. (Schmidt, 2008: 305) Mikä tahansa diskurssi saattaa toimia artikuloimaan eri tason sekä eri muotoisia ideoita. Esimerkiksi EU:n integraatiota voi perustella käyttämällä tieteellistä argumentointia, tarinoita tai

liittämällä siihen erilaisia arvoja. (Schmidt, 2008: 309) Diskurssi on mukautuvainen ja vaihtelee kontekstista ja toimijoista riippuen. Schmidt korostaa myös diskurssin interaktiivisuutta. Kun otetaan huomioon, konteksti eli miten, miksi ja missä toimijat vakuuttavat toiset ajatuksistaan, tuodaan keskiöön diskurssin interaktiivinen puoli. Ideoista tulee näin muuttuvia ja mukautuvia. (Schmidt, 2008: 310)

3.1 Ideoiden tasot

Schmidtin mukaan ideat toimivat kolmella tasolla, jotka ovat policy, ohjelmoiva ja filosofinen taso. Policy-taso koostuu konkreettisista politiikkatoimista, jotka lepäävät ohjelmoivan tason varassa. Policy voi heijastua myös viitekehyksinä, jotka luovat policy-toimijoille uuden tavan kuvata maailmaa ja sijoittaa itsensä siihen. (Schmidt, 2008: 4) Policy-tason normit, arvot ja tilannekohtaiset ratkaisut vaihtuivat tiuhaan tahtiin eurokriisin edetessä (Schmidt, 2014: 197).

Ohjelmoiva taso operoi policy-tason ja filosofisen välissä. Ohjelmoivat diskurssit määrittelevät ongelmat, jotka policyn odotetaan ratkaisevan. Ne rajoittavat tarkasteltavissa olevat asiakysymykset, mihin pyritään ja mitä keinoja käytetään. (Schmidt, 2008: 306) Ohjelmoivat diskurssit toisin sanoen toimivat välittäjinä policy- ja filosofisen tason välissä kehystäen ongelmia ja ratkaisuja. Ohjelmalliset ideat sisältävät tavoitteita ja työkaluja niiden saavuttamiseksi. Eurokriisin kaksi kilpailevaa ohjelmoivaa ideaa olivat uusliberaali eli uusliberaali diskurssi ja uuskeynesiläinen diskurssi. Edellinen selittää kriisin liiallisella julkisella velalla periferiamaisissa ja valtioiden kyvykkyytenä hallita talouttaan. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi on tehtävä budjettileikkauksia ja rakenteellisia muutoksia. Jälkimmäinen diskurssi puolestaan selittää kriisiä liiallisella yksityisellä velalla ja riittämättömällä rahoitusmarkkinoiden sääntelyllä, mitkä ovat ratkaistavissa laajemmalla valtion interventiolla. (Schmidt, 2014: 191)

Filosofinen taso on hyvin perustavanlaatuinen taso, ja se on harvoin haastamisen kohteena tai kriisissä. Filosofinen taso kuvaakin yleistä maailmankuvaa: mitä voidaan

tietää, mitä tehdä, minkälainen yhteiskunta on ja mikä on arvokasta. (Schmidt, 2008: 4) Filosofiset ideat ovat vaikeasti muutettavia, sillä ne ovat hallitsevia ja poliitikot ovat niiden subjekteja (Schmidt, 2014: 194). Schmidt esittää, että filosofiset ideat esimerkiksi kansantalouden hoidosta, ovat syvään juurtuneet, sillä ne ovat olleet osa EU:n jäsenmaiden poliittista diskurssia jo useita vuosikymmeniä (Schmidt, 2014: 196). Filosofisten ideoiden pysyvyydestä seuraa, että niiden vaihtamisen sijasta vaihdetaan policy-tason ideoita. Poliittikkatoimet voivat siis olla ajoittain ristiriidassa filosofisten ja ohjelmoivien ideoiden kanssa. Näin itseasiassa olikin eurokriisin edetessä, esimerkiksi kun EKP päätyi ostamaan kriisiytyneiden valtioiden velkakirjoja joulukuussa 2012. Tämä rikkoi uusliberaalin opin ajatusta siitä, että keskuspankki ei voisi pelastaa pankkeja toimimalla viimeisenä lainoittajana.

Diskursiivinen institutionalismi pyrkii selittämään, miksi joistakin ideoista tulee poliittista todellisuutta hallitsevia policy-ideoita, ohjelmallisia ideoita ja filosofisia ideoita ja joistakin taas ei. Miksi joskus ”huonot ideat” voittavat ”hyvät ideat”? Ideoiden arviointi vaihtelee riippuen tasosta. Ideoiden käyttöönoton kriteerejä on muun muassa: paikalliset tekijät kuten perinteet ja valtion tuottama identiteetti, tutkimuslaitokset ja ajatuspajat sekä niinkin yksinkertainen asia kuin oikea ajoitus. (Schmidt, 2008: 307) Ideoiden potentiaali ratkaista ongelmia pidemmällä aikavälillä on hyvin tärkeää. Ohjelmatason ideoiden menestys riippuu perustavanlaatuisista normatiivisista ajatuksista, jotka perustuvat politiikan perusarvoihin eli filosofisen tason arvoihin. Tällaiset ideat nojaavat itsestäänselvyyksinä pidettyihin ajatuksiin ja arvoihin. Näin filosofinen taso toimii taustaohjeena, ja toimijat vahvistavat sitä toiminnallaan tukeutuessaan siihen (Schmidt, 2008: 308).

3.2 Kommunikatiivinen ja koordinoiva diskurssi

Diskursiivinen institutionalismi on kiinnostunut kahdenlaisista diskurssien yläkäsitteistä: koordinoivasta ja kommunikatiivisesta (Hay & al, 2006: 113). Ero koordinoivan diskurssin ja kommunikatiivisen diskurssin välillä perustuu erolle yleisöjen välillä. Koordinoivassa diskurssissa toimijat viestivät keskenään,

kommunikatiivisessa suuremmalle yleisölle esimerkiksi kansalaisille. (Schmidt, 2008)

Koordinoivaan diskurssin toimijoita ovat politiikan tekemisen keskiössä olevat yksilöt tai ryhmät, jotka vastaavat policy- ja ohjelmoivien ideoiden luomisesta, tarkentamisesta ja oikeuttamisesta. Toimijat sovittelevat yhteisymmärrystä policy-ideoista keskenään. Tämä voi tapahtua monella eri tavalla ja eri ympäristöissä. Koordinoiva diskurssi voi olla esimerkiksi tiettyihin episteemisiin yhteisöihin kuuluvien yksilöiden välistä diskurssia, joka pohjaa jaettuun arvoihin ja ideoihin jostain tietystä politiikkatoimesta. Koordinoivan diskurssin toimijat saattavat vaihtoehtoisesti myös olla lähemmin yhteydessä toisiinsa esimerkiksi jakamalla ideoita ja pääsyn politiikan tekoon (Schmidt, 2008). Eurokriisin koordinoivan diskurssin päätoimijat, eli EU:n jäsenmaiden johtajat ja Euroopan komissio ja parlamentti, olivat nimenomaan tällaisia toimijoita.

Kommunikatiivisessa diskurssissa puolestaan toimijat esittävät ideoitaan yleisölle. Kommunikatiivisen diskurssin toimijat ovat yksilöitä ja ryhmiä, jotka jotenkin osallistuvat poliittisten ideoiden esittämiseen ja legitimaatioon suurelle yleisölle. He voivat siis olla myös poliittisia johtajia, tiedottajia tai virkamiehiä. Näiden toimijoiden tehtävänä on viestiä koordinoivassa diskurssissa muodostetut ideat yleisölle keskusteltavaksi. (Schmidt, 2008: 310) Kriisin aikana eri EU-instituutioiden kommunikatiivisessa diskurssissa oli eroja: komissio, neuvosto ja keskuspankki kaikki painottivat diskurssejaan jokseenkin eri tavalla. (Schmidt, 2014: 204)

Ideat kulkevat koordinoivasta diskurssista kommunikatiiviseen diskurssiin. Molemmissa diskursseissa tapahtuvat prosessit vaikuttavat siihen, mitkä ideat selviävät ja mitkä eivät: yhdessä koordinoiva ja kommunikatiivinen diskurssi muodostavat mestaridiskurssin. Diskurssi kuvaa tiettyjen toimijoiden intressejä ja vakuuttaa muut siihen intressiin liittyvien toimien tarpeellisuudesta. (Schmidt, 2008: 311) Diskurssin onnistuminen ei ole pelkästään kiinni siitä, mitä tapahtuu yhdessä sfäärissä vaan molemmissa sfääreissä täytyy muodostua onnistunut diskurssi, jotta ideat selviävät. EU-johtajat viestivät eri tavoilla EU-tason koordinoivassa diskurssissa verrattuna kommunikatiiviseen diskurssiin, joka on suunnattu kansalaisille ja markkinoille.

Erityisesti Schmidt alleviivaa, että diskurssit eivät onnistuneet valmistelevaan kansalaisia EU:n sopeutustoimenpiteisiin lainkaan. (Schmidt, 2014: 204)

Schmidtin diskursiivisen institutionalismin teoriaa on kritisoinut muun muassa Stephen Bell (2012) siitä, että se korostaa liikaa yksilöllisiä toimijoita instituutioiden sisällä, ja näkee instituutioit ideoina. Bellin mukaan niin toimijoilla, ideoilla kuin instituutioilla tulee kaikilla olla yhtäläinen painoarvo. Hän näkee ne dialektisesti toisiaan rakentavina ja esittää, että ideat ja instituutiot ovat erillisiä. Yhtäältä instituutiot ja muut rakenteelliset ympäristöt voidaan analyttisesti esittää erillisinä toimijoista. Tällöin ne vaikuttavat reaalisesti toimijoihin sääntelemällä toimijoiden toimintaa. Tulen tasapainottamaan Schmidtin teoriaa Bellin kritiikin mukaan menetelmällä, joka ottaa huomioon myös instituutiot, joissa toimijat ovat.

4 Poliittinen diskurssianalyysi

Menetelmäni poliittinen diskurssianalyysi juontuu kriittisestä diskurssianalyysistä ja tutkii argumentaatiota jonkin tietyn toimintatavan puolesta. (Fairclough & Fairclough, 2011: 2) Menetelmä soveltuu hyvin tutkimusintressini tutkimiseen, sillä se edellyttää poliittisen keskustelun ja poliittisten tekstien analysointia ja argumenttien perustelujen löytämistä. Kolmannen tukipaketin esittäminen ja sen myöntämisen puolesta tai sitä vastaan, sekä sen sisällöstä argumentointi on argumentointia tietyn poliittisen tavoitteen puolesta. Menetelmä sopii myös teoreettiseen viitekehykseen, sillä niillä on samankaltainen käsitys diskursseista. Kriittinen diskurssianalyysi määrittää diskurssin sosiaalisena käytäntönä, joka sekä toisintaa että muuttaa tietoa, identiteettejä, sosiaalisia suhteita, mutta myös on muiden sosiaalisten käytäntöjen ja rakenteiden muokkaamisen kohteena (Jørgensen & Phillips, 2002: 65).

Käytän Fairclough'n poliittista diskurssianalyysia Schmidtin diskurssianalyysin sijaan, sillä Papadimitriou ja Zartaloudis sekä Schmidt ovat molemmat käyttäneet Schmidtin diskurssianalyysia. Jälkimmäiset eivät tavoittaneet koordinoivaa diskurssia kovin hyvin, vaikka tähän vaikutti erityisesti aineiston valintakin. Fairclough on käyttänyt poliittista diskurssianalyysia juuri poliittisten asiakirjojen ja puheiden analyysiin.

Argumenttianalyysiin perustuva menetelmä voi myös paljastaa yksityiskohtaisempaa tietoa koordinoivasta diskurssista kuin Schmidtin menetelmä, joka perustuu eri tasoisten ideoiden analysointiin. Kriittinen diskurssianalyysi, johon poliittinen diskurssianalyysi perustuu, voi paljastaa EU-instituutioissa tapahtuvaa ideoiden kamppailua (Fairclough & Fairclough, 2012: 116), mitä Schmidtin mukaan voi tapahtua pienissäkin määrin. Poliittinen diskurssianalyysi on siis omiaan löytämään vastauksen tutkimuskysymykseen siitä, miten EU-instituutioiden ideat kriisin hoidosta ovat muuttuneet.

4.1 Fairclough'n kriittinen diskurssianalyysi

Kriittisen diskurssianalyysin on tarkoitus tuottaa kriittistä yhteiskuntatutkimusta eli

tutkimusta, joka tähtää epäoikeudenmukaisuuden poistamiseen yhteiskunnassa. Tutkijan tunnistama epäoikeudenmukaisuus voi perustua epäyhteneväisyyteen materiaalsen todellisuuden ja ihmisten tästä todellisuudesta ylläpitämän mielikuvan välillä. Tutkijalla oletetaan tällöin olevan kattavampi kuva materiaalisesta todellisuudesta kuin yksilöillä, jotka todellisuudessa elävät. Ilman pääsyä sellaisen tiedon äärelle, mitä tavallisilla yksilöillä ei ole, tutkija ei voisi tulkita ristiriitoja materiaalsen ja diskursiivisen todellisuuden välillä. (Jørgensen & Phillips, 2002: 77)

Norman Fairclough on yksi kriittisen diskurssianalyysin uranuurtajista. Hän on kehittänyt kriittisen diskurssianalyysin tekoa varten kolmiulotteisen viitekehyksen. Fairclough'n mukaan jokainen kommunikatiivinen tapahtuma on sekä teksti, diskursiivinen käytäntö, johon sisältyy tekstien tuottaminen ja niiden kuluttaminen, että sosiaalinen käytäntö. Kaikilla kommunikatiivisilla tapahtumilla on nämä kolme ulottuvuutta, jotka muodostavat Fairclough'n analyysin viitekehyksen. Diskurssianalyysin on näin ollen tutkittava tekstin lingvistisiä piirteitä, sen tuotantoon ja kulutukseen liittyviä prosesseja sekä laajempaa sosiaalista käytäntöä, johon teksti liittyy. (Jørgensen & Phillips, 2002: 68) Aineistoni kannalta tekstin sosiaalisen käytännön tutkiminen merkitsee puheiden ja papereiden tuottamisprosessin esittelyä. Tulen jokaisen instituution, jonka tuottamaa tekstiä analysoin, kohdalla kuvailemaan sen tapaa tuottaa tekstiä. Erityisen tärkeää puolestaan sosiaalisen käytännön tarkastelussa on analysoida sitä, miten teksti järjestää uudelleen olemassa olevaa diskurssijärjestelmää ja mitä siitä seuraa sosiaalisen käytännön kannalta (Jørgensen & Phillips, 2002, 69).

Kriittisen diskurssianalyysin mukaan verbaalinen kanssakäyminen on osa sosiaalista toimintaa. Kuten muut sosiaalisen toiminnan muodot, verbaalinen interaktio edellyttää ennako-oletuksia rakenteista, jotka heijastuvat tietopohjassa. Nämä rakenteet voivat olla esimerkiksi sosiaalisia rakenteita, tilannetyyppejä, kielen koodeja tai kielen käytön normeja. Rakenteista ei pelkästään tehdä ennako-oletuksia ja ehtoja verbaalisessa kanssakäymisessä vaan ne ovat myös kanssakäymisen tuotteita. Fairclough'n tärkeä huomio verbaalisista interaktioista onkin, että kaikki verbaalinen toiminta tukee makrorakenteen tuottamista. (Fairclough, 1998: 35) Diskurssit siis kulkevat jokseenkin

läpäisten eri tasoja ja toisintaen ideologiaa vahvistavat sen olemassaoloa eri tasoilla. Tämä ajatus sopii hyvin Schmidtin ajatukseen diskursseista, joiden yksi tehtävä on toimia yhdistäjänä filosofisen ja ohjelmatason välillä. Diskurssit välittävät muutoksia tasolta toiselle.

Kirjassaan *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language* (1998)

Fairclough kuvaa sosiaalisen käytännön muuttamisen kannalta kriittisen diskurssianalyysin oleellisia käsitteitä, luonnollistamista ja järjestämistä (orderliness).

Ideologiat ja niiden käytännöt saattavat irrottautua enemmän tai vähemmän siitä sosiaalisesta perustasta ja intresseistä, jotka tuottivat ne. Tätä kutsutaan luonnollistamisprosessiksi, minkä kautta ideologioista tulee yleisiä ja ne lakkaavat olemasta vain tiettyjen ryhmien tai luokkien intressejä. (Fairclough, 1998: 35)

Luonnollistamisen kautta ideologioista tulee osa tietopohjaa (knowledge base).

Yhden ideologian diskurssit toimivat monella tasolla, mutta korkeimman tason järjestäminen määrittää muiden tasojen järjestämisen. Samanlainen tasoittainen jaottelu on löydettävissä Schmidtin teoriasta. Fairclough'n ylemmän tason järjestäminen on yleisesti hyväksytty konsensus ideologisista asemista ja käytänteistä. (Fairclough, 1998: 35) Tämä vastaa Schmidtin filosofista tasoa, joka on suhteellisen pysyvä. Järjestäminen on siis ikään kuin ideologisten diskurssien luonnollistamisen asteiden yhteensovittamista. Se, kuinka luonnollistettu asema ylimmän tason diskursseilla on – ovatko ne osa tietopohjaa – vaikuttaa siihen, minkälainen asema mikrotason diskursseille määräytyy. Schmidtin mukaan ohjelmatason diskurssit toimivat vain, jos ne vastaavat filosofisen tason diskurssien arvoja.

Kriittisen diskurssianalyysin tarkoitus juontuu siis käsityksestä, että ideologioiden luonnollistaminen ja läpinäkyvyys ovat tärkeä diskurssin piirre (Fairclough, 1998: 41–42). Kriittisellä diskurssianalyysillä on tärkeä tehtävä paljastaa ideologisten representaatioiden luonnollistaminen. Lisäksi diskurssit toimivat eri tasoilla, tuottavat itselleen subjekteja ja voivat törmätä vastakkaisiin diskursseihin esimerkiksi saman instituution sisällä. (Fairclough, 1998: 43)

Pelkkä tekstianalyysi ei riitä Fairclough'n kriittisen diskurssianalyysin tekemiselle. Tekstianalyysi yksinään ei kerro tekstien välisistä yhteyksistä tai sosiaalisista ja kulttuurisista prosesseista ja rakenteista. Tämän takia tarvitaan poikkitieteellistä lähestymistapaa, joka pitää sisällään myös yhteiskunnallisen analyysin. Fairclough'n käsitys diskurssista sekä rakentavana että rakennettuna onkin tämän analyysin tärkein opetus. Näin on mahdollista nähdä diskurssien ja sosiaalisten rakenteiden yhteydet ajan ja diskurssikäytäntöjen ylittävänä, vakiintuneina liitoksina. Tämän myötä on helpompi analysoida miten puhujat asettavat itselleen rajoja. (Jørgensen & Phillips, 2002: 65)

4.2 Poliittisten argumenttien analysointi

Fairclough soveltaa kriittistä diskurssianalyysia tyttärensä kanssa kirjoittamassaan kirjassa *Political Discourse Analysis* (Fairclough & Fairclough, 2012) jonka tavoitteena on yhdistää kriittinen diskurssianalyysi argumentaatioteoriaan. Poliittisen diskurssianalyysin perustana on käsitys politiikasta päätöksentekona deliberaation keinoin epävarmuuden ja erimielisyyden vallitessa (Fairclough & Fairclough, 2012: 17). Poliittisessa diskurssissa on siis kyse sellaisten argumenttien löytämisestä, jotka vakuuttavat kuulijat tarpeeksi tehokkaasti. (Fairclough & Fairclough, 2012: 29) Argumentointi on korkein poliittisen diskurssin muoto. Narratiivi, kuvailu ja selitys ovat muita, sille alisteisia muotoja, jotka usein antavat ihmisille syitä tiettyihin uskomuksiin ja käytökseen. (Fairclough & Fairclough, 2013: 338)

Poliittinen diskurssianalyysi on poliittisen diskurssin kriittistä analyysiä, mikä keskittyy poliittisen vallan tuottamiseen ja haastamiseen poliittisen diskurssin kautta (Fairclough & Fairclough, 2012: 17). Poliittinen diskurssi liittyy poliittisiin toimijoihin, poliittisiin prosesseihin ja poliittisiin tapahtumiin. Poliittisen kontekstin ulkopuolella poliittisten toimijoiden diskurssi ei ole poliittista diskurssia. (Fairclough & Fairclough, 2012: 18) Tämä lähtökohta auttaa pitämään kiinni koordinoivan diskurssin rajaamisesta. Koordinoiva diskurssi on sopimista sellaisten toimijoiden välillä, joilla on yhtäläinen pääsy politiikan teon äärelle.

Kriittisessä diskurssianalyysissä argumentti rekonstruoidaan käyttäen neljää osaa: tilannepremissi (circumstantial premises), tavoitepremissi (goal premises), arvopremissi (valuepremises) ja toimintaehdotus (claim for action). Tilannepremissi kuvaa tilannetta, jossa puhuja ja tämän yleisö tietyllä hetkellä ovat. Sillä saatetaan viitata esimerkiksi koko Eurooppaa riepotelleeseen talouskriisiin. Tavoitepremissi kuvaa laajempaa tilaa, jonka tavoiteltavuuden puhuja jakaa yleisön kanssa. Sellainen tila voi olla esimerkiksi euroalueen kiihtyvä talouskasvu. Tavoitepremissi on tulevaisuuskuva, jota puhuja esittelee, joka sopii yhteen tämän huolien kanssa (Fairclough & Fairclough, 2012: 42). Toimintaehdotus on yksiselitteisesti ratkaisuehdotus, jota muut premissit tukevat. (Fairclough & Fairclough, 2012: 88)

Arvopremissiin kuuluu huoli jonkin arvon mukaan toimimisesta. Arvopremissi sisältää näin ollen puhtaasti moraalispoliittisia arvoja, joiden toteuttaminen on toimijalle tärkeää. Arvon ei tarvitse olla toimijan oma arvo, mutta sen toteutuminen voi silti olla tälle tärkeää esimerkiksi poliittisista syistä. (Fairclough & Fairclough, 2012: 46–48)

Arvopremissiin voi kuulua esimerkiksi joidenkin velvollisuuksien, vaatimusten, normien tai lakien noudattaminen (Fairclough & Fairclough, 2012: 42). Tällöin arvo vaikuttaa kuitenkin olevan rehellisyys tai sopimusten noudattaminen, eikä vaatimus, normi tai laki itsessään, sillä Fairclough & Fairclough myös toteavat, että on tärkeää erottaa arvopremissiin helposti liitetyt sitoumukset tiettyihin institutionaalsiin arvoihin esimerkiksi sopimuksiin tai lupauksiin, sillä nämä kuuluvat tilannepremissiin. Jos moraalispoliittiset arvot ovat sosiaalisesti rakennettuja, episteemisesti objektiivisia faktoja, ne kuuluvat tilannepremissiin. (Fairclough & Fairclough, 2012: 177)

Arvot ilmenevät argumenteissa kahdessa yhteydessä: tilannepremississä ja arvopremississä. Ne ilmenevät tilannepremississä siitä syystä, että ne ovat sosiaalisesti rakennettuja faktoja, ja arvopremississä puolestaan siitä syystä, että ne toimivat puhujan motivaattoreina. (Fairclough & Fairclough, 2012: 177) Esimerkiksi lause ”Kreikka on ollut epärehellinen.” on tilannepremissi, sillä Kreikan EU:lle antamat talousluvut eivät vastanneet todellista talouden tilaa. Toisaalta se on myös arvopremissi, sillä vetoaminen politiikkatoimien kohteena olevan epärehellisyyteen voi vakuuttaa kohteen rankaisemiseen. Epärehellisyydelle annetaan tällöin arvo, joka ohjaa toimintaa tiettyyn

suuntaan. Näin arvot rajoittavat mahdollisia toimintavaihtoehtoja. Toimijat valitsevat toimintavaihtoehdon, joka sopii yhteen sekä tavoitteen että arvojen kanssa. (Fairclough & Fairclough, 2012: 46)

Poliittinen diskurssianalyysi tavoittelee normatiivisuuden tunnistamista.

Argumenttianalyysin lopuksi poliittisessa diskurssianalyysissä arvioidaan premissejä, jotta saadaan selville kuinka ideologisia ne ovat eli miten välttämättömiä ne ovat ylläpitämään tiettyjä valtasuhteita (Fairclough & Fairclough, 2012: 101). Koska käytän poliittista diskurssianalyysia tutkimuskysymysteni edellyttämänä puhtaasti kuvailemaan ideoita, en tule arvioimaan premissejä tässä tutkimuksessa. Fairclough'n poliittisen diskurssianalyysin merkitys tutkimukselleni on sen teoreettisen viitekehitykseni kanssa yhteensopiva käsitys diskursseista ja sen käsitys poliittisesta puheesta toimintana, joka tapahtuu vain poliittisessa ympäristössä. Erityistä arvoa odotan menetelmän tuovan löydösteni laatuun, sillä se pureutuu argumenttien kautta instituutioiden arvostuksiin, tavoitteisiin, tilannekuviin ja toimintaehdotuksiin tavalla, joka tuottaa yksityiskohtaista tietoa instituutioiden ideoista.

5 Aineistona EU-instituutioiden kommunikatiiviset tapahtumat

Olen kerännyt aineistoa kesältä 2015 EU:n kolmelta lakeja säätävältä instituutiolta, joilla on eniten valtaa EU:n päätöksenteossa eli Euroopan parlamentilta, ministerineuvostolta ja komissiolta. Olen jättänyt aineistosta pois Euroopan Vakausmekanismin tuottamat asiakirjat, sillä vaikka EVM:llä oli tärkeä rooli tukipaketin myöntämisessä, sen tuottamista kommunikatiivisista tapahtumista on saatavilla vain luonteeltaan hyvin tekninen lainasopimus.

5.1 Koordinoivan ja kommunikatiivisen diskurssin empiirinen erottaminen

Koordinoiva diskurssi on Schmidtin määritelmän mukaan keskustelua, jota EU-johtajat käyvät keskenään suljettujen ovien takana “huippukokouksissa, Eurooppa-neuvoston tapaamisissa... suljettujen ovien takana” (Schmidt, 2014: 189). Näin kuvailtua koordinoivaa diskurssia on vaikea saada käyttöön, sillä en pääse tutustumaan EU-johtajien suljettujen ovien takana käymään varsinaiseen keskusteluun. Se on ajan puolesta mahdotonta, enkä usko, että ketään tutkijaa päästettäisiin tutkimaan käynnissä olevia poliittisia neuvotteluita. Verrattuna kommunikatiiviseen diskurssiin, johon voi kuulua esimerkiksi mediahaastatteluja, koordinoivasta diskurssista jää vain vähän aineistoa. Varmaa on, että koordinoivaan diskurssiin ei kuulu lehdistötiedotteet tai haastattelut, jotka on kohdennettu pääasiassa suurelle yleisölle.

Papadimitriou ja Zartaloudis (2015) pitivät koordinoivaa diskurssia suoraan instituutiolta toiselle kohdistettuna viestinä. Heidän tutkimuksessaan koordinoiva diskurssi rajautui IMF:n mukaantulon aiheuttamaan muutokseen instituutioiden välisessä dynamiikassa. Kreikan kriisistä on kuitenkin olemassa virallisia asiakirjoja, arvioita, päätöksiä ja muistioita, jotka ovat osa koordinoivaa diskurssia, sillä ne ovat syntyneet EU-johtajien keskinäisen keskustelun seurauksena.

Tasapainoilen koko ajan aineistoni valinnassa kommunikatiivisen ja koordinoivan diskurssin eronteon välillä. Parlamentin täysistuntokeskustelu on esimerkiksi täysin julkinen keskustelu, eikä siten täytä Schmidtin “suljettujen ovien takana” käydyn keskustelun kriteeriä. Kuka tahansa voi katsoa parlamentin keskustelun suoratoistettuna Euroopan parlamentin nettisivuilta. Suoratoistettuja puheita voidaan myös pitää lehdistölle suunnattuina, sillä media pääsee seuraamaan parlamentin täysistuntoa paikan päälle. Täysistunnon keskustelussa on siis vahva kommunikatiivinen piirre, jota ei voi rajata pois. Kuitenkin sen lisäksi että täysistunto on lehdistölle ja äänestäjille suunnattu kommunikatiivinen tapahtuma, jonka tarkoituksena on osoittaa, mitä europarlamentaarikot ajattelevat kriisistä, Kreikan tilanteesta ja Tsiprasin toimista, se on myös koordinoivaa diskurssia. Keskustelun puheenvuorojen sisältö on sellaista, että sen voi katsoa olevan suunnattu erityisesti Tsiprasille, sillä europarlamentaarikot usein viittaavat häneen suoraan puheissaan.

Koordinoivan diskurssin tutkiminen on vaikeaa, sillä pääsy puhtaan koordinoivan diskurssin äärelle on miltei mahdotonta sekä politiikan että tutkimuksen teon realiteettien vuoksi. Valitsemani aineisto painottuu kuitenkin luonteensa perusteella enemmän koordinoivaksi diskurssiksi. Kuten yllä totesin, koordinoivan diskurssin määrittelyssä voi auttaa myös, jos rajaa pois aineiston, joka ei ainakaan ole koordinoivaa diskurssia. Aineiston tutkimisessa diskurssianalyysillä on otettava huomioon aineiston yleisö. Lehdistön ja tavallisten kansalaisten on vaivalloista lukea pitkiä asiakirjoja täynnä taloustermejä tai EU-sanastoa, joten voi tulkita, ettei valitsemani aineisto ole tarkoitettu heille. Siispä voi todeta, että valitsemani aineisto sopii koordinoivan diskurssin kuvailuun.

Taulukko 1: Aineiston esittely instituutioittain

Instituutio	Aineisto	Sivumäärä	Julkaisuajankohta
Komissio	Greece - request for stability support in the form of an ESM loan	12	10.7.2015
	Memorandum of Understanding	32	19.8.2015
Neuvosto	Eurosummit statement Brussels, 12 July 2015	7	10.7.2015
	Council decision 2015/1410 of 19 August 2015 giving notice to Greece of the to take measures for the deficit reduction judged necessary to remedy the situation of excessive deficit	4	19.8.2015
	Council implementing decision (EU) 2015/1411 of 19 August 2015 approving the macroeconomic adjustment programme for Greece	5	19.08.15
Parlamentti	Conclusions of the European Council and of the Euro Summit and the current situation in Greece (Täysistunto 8.7.2015)	32	08.07.15

Taulukossa 1 lajittelen aineiston kunkin asiakirjan laatineen instituution mukaan ja mainitsen myös sivumäärän ja asiakirjan julkaisun ajankohdan. Se, että aineistoa on noin puolentoista kuukauden ajalta, merkitsee sitä, että tapahtumien eteneminen saattaa vaikuttaa diskurssiin. Aineiston ensimmäisessä asiakirjassa - parlamentin täysistunnossa - Kreikka ei ole vielä laatinut ehdotusta uudistusohjelmasta, kun taas elokuun puolella ohjelma on jo laadittu ja siihen viitataan Neuvoston ja Komission laatimissa asiakirjoissa.

Euroopan parlamentin osuus aineistosta on litteroitu keskustelu Kreikan tilanteesta täysistunnossa 8.7.2015. "Conclusions of the European Council and of the Euro Summit and the current situation in Greece" eli Eurooppa-neuvoston ja Eurohuippukokouksen johtopäätökset nykyisestä tilanteesta Kreikassa. Paikalla istunnossa on Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Donald Tusk, Kreikan pääministeri Tsipras ja satoja europarlamentaarikkoja. Aineisto on suoratoistettu ja löytyy parlamentin nettisivuilta. Keskustelusta ei seurannut päätöslauselman hyväksymistä, vaan keskustelu oli parlamentaarikkojen tilaisuus kertoa kantansa Tsiprasin ja Tuskin läsnä ollessa.

Aineistooni kuuluu myös ministerineuvoston toimeenpanopäätös 2015/1411, joka hyväksyy Kreikan makrotaloudellisen sopeuttamisohjelman 13.8.2015 sekä toimeenpanopäätös 2015/1410, joka velvoittaa Kreikkaa pienentämään alijäämäänsä. Toimeenpanopäätöksestä makrotaloudellisen sopeuttamisohjelman hyväksymisestä löytyi myös komission alkuperäinen ehdotus, joka on sisällöltään samanlainen kuin neuvoston lopullinen päätös. Tältä osin siis koordinoiva diskurssi on hyvin vahvaa. Ministerineuvoston osuuteen aineistosta kuuluu myös euroryhmän julkilausuma, joka on laadittu euroryhmän tapaamisessa 12.7.2015. Euroryhmä koostuu euromaiden valtiovarainministereistä, ja on täten osa ministerineuvoston käyttämää diskurssia sillä euroryhmän ministerit käyttävät valtaa maidensa edustajina. Euroryhmällä oli toinenkin huippukokous 7.7.2015, mikä on kokous, jonka lopputulemista keskustellaan parlamentin täysistunnossa päivää myöhemmin. Tästä huippukokouksesta ei kuitenkaan ollut saatavilla muuta kuin lehdistötiedotteita, jotka luen kommunikatiiviseen

diskurssiin.

Komissiolta mukana on aikajärjestyksestä arvio Kreikan rahoitustarpeesta, joka on laadittu yhdessä Euroopan vakausmekanismin ja IMF:n kanssa. Vaikka asiakirjaa on ollut mukana laatimassa organisaatio, joka ei kuulu tarkasteltaviin EU-instituutioihin, katsoin että asiakirja voidaan lukea komission harjoittaman diskurssin alle. Komission tuottamaa aineistoa on myös sen, Kreikan tasavallan ja Kreikan pankin tekemä muistio (memorandum of understanding), joka hyväksyttiin 19.8.2015 ja joka koskee lisätuen myöntämisestä sopimista. Muistioon kuuluu myös liitteitä, jotka ovat luonteeltaan teknisiä ja sisältävät yksityiskohtaisia suunnitelmia esimerkiksi valtion omaisuuden yksityistämiseksi. Näitä liitteitä tai muita tyyliltään teknisiä asiakirjoja en ota mukaan aineistooni, sillä oma taloustieteellinen osaamiseni ei riittäisi niiden analysointiin. En myöskään näe, että poliittinen diskurssianalyysi, joka sopii erityisesti sellaisten tekstien analysointiin, jotka pyrkivät vakuuttamaan kuulijan jostain tietystä toimintatavasta tai tavoitteesta, sopisi teknisten sopimusten analysointiin.

5.2 Aineiston käsittely

Keräsin aineiston EU:n instituutioiden sivuilta, sillä kaikki olivat julkisia asiakirjoja. Parlamentin täysistunnon keskustelu löytyi videotallenteena, jonka litteroin. Latasin asiakirjat Atlas.ti -ohjelmaan, jolla koodasin ne. Koodatessa merkitsin tekstiin sekä metodin edellyttämiä premissejä (tavoite-, arvo-, tilannepremissi ja toimintaehdotus) sekä asiasanoja, joilla merkitsin, mitä premissi koski. Jos esimerkiksi koodasin aineistoon arvopremissin, koodasin samalle sitaatille mihin arvoon premissi liittyi. Näin jokaiselle koodaamalleni sitaatille määräytyi ainakin yksi premissi ja yksi asiasana. Asiasanat nousivat aineistosta. Premissit nimettiin metodilähtöisesti.

Usein premissejä tuli myös lukuisia samalle sitaatille. Tämä on mahdollista Fairclough'n mukaan, sillä esimerkiksi arvopremissi ja tilannepremissi usein esiintyvät yhdessä (Fairclough & Fairclough, 2012: 177). Samoin lukuisia asiasanoja saattoi kuulua samaan sitaattiin.

Ensimmäisen koodauskierroksen jälkeen luin aineiston vielä kerran läpi. Ensimmäisen kierroksen aikana aineistosta nousi esiin uusia asiasanoja, jotka olivat aiemmin esiintyneet vähemmän. Tarkistuskierroksella täydensin alkupään aineiston koodeja uusien asiasanojen osalta. Kahden koodauskierroksen jälkeen ryhmittelin samankaltaisia asiasanoja ja poistin sellaisia, jotka toistuivat vain kerran. Ryhmittelemällä asiasanoja sain 101 koodia. Tämän jälkeen oli tarpeen nähdä, miten asiasanat ja premissit jakautuivat asiakirjoissa, jotka olivat eri instituutioiden tuottamia. Valitsin koodeista ne, jotka esiintyivät koko aineistossa vähintään 10 kertaa. Sain 40 koodia, joiden esiintyvyydestä eri asiakirjoista tein taulukon. Koska tarkoitukseni on kuvailla koordinoivaa diskurssia, en käytä taulukkoa osana analyysia vaan suuntaa antavana työkaluna analyysin pohjustamiseksi. Taulukosta näkee tiivistetysti, mitkä premissit ja mitkä asiasanat painottuivat missäkin asiakirjassa. Lopulta tein vielä yksityiskohtaisen poliittisen diskurssianalyysin kullekin asiakirjalle käyttäen apuna niissä useimmin esiintyviä premissejä ja asiasanoja.

6 Analyysi

Fairclough'n poliittisessa diskurssianalyysissä tutkitaan poliittisia argumentteja. Argumentti jaetaan tilannepremissiin, tavoitepremissiin, arvopremissiin ja toimintaehdotukseen. Aineistossa esitetään argumentteja Kreikan kolmannen tukipaketin myöntämisestä tai paketin ehdoista. Argumentit rakentuvat premisseille. Analyysissäni kohtelen jokaista asiakirjaa argumenttina (Fairclough & Fairclough, 2012: 117–175) ja pureudun siinä käytettyihin premisseihin. Käyn jokaisen instituution aineiston kohdalla premissit läpi yksi kerrallaan. Tämän jälkeen kuvaan instituution esittämää argumenttia.

6.1 Euroopan parlamentti

Warren (2018) on havainnoinut Euroopan parlamentin saaneen Lissabonin sopimuksen turvin huomattavasti enemmän valtaa EMU:n kehittämisessä kuin aiemmin. Schmidtin (2013) mukaan parlamentti jäi kuitenkin eurokriisin hoidossa erityisesti jäsenmaiden jalkoihin. Parlamentti oli mukana säättämässä vakaus- ja kasvusopimusta vahvistaneita lakipaketteja ”six pack” ja ”two pack” (Warren, 2018). Yksittäisten maiden tilanteiden hoitoon sillä ei kuitenkaan ollut valtaa.

Euroopan parlamentin rooli kolmannen tukipaketin myöntämisessä oli keskusteleva. Moni-toimija-debatit (multi-agent debates) ovat olemukseltaan deliberatiivisia, mutta eivät välttämättä päädy toimintaehdotukseen vaan normatiiviseen arvioon. Näin käy etenkin, jos institutionaalinen konteksti puuttuu, jolloin toimintaehdotusta on mahdollon tehdä. Parlamentaarisilta väittelyiltä edellytetäänkin kollektiivista päätöstä yksimielisen toimintaehdotuksen sijaan. (Fairclough & Fairclough, 2012: 201) Euroopan parlamentti olisi voinut tehdä Kreikan tilanteesta julkilausuman parlamentin työjärjestyksen mukaan (Euroopan parlamentin työjärjestys, 2020), mutta se päätti olla toimimatta näin (Legislative Observatory, 2015).

Parlamentissa on 751 europarlamentaarikkoa ja puheen pitäminen on rajoitettu aktiviteetti. Istunnon puheenjohtaja jakaa puheenvuorot ja päättää niiden pituuden. Sorace (2018) on saanut selville, että puheen pitäminen Euroopan parlamentissa on valikoitunut aktiviteetti niille europarlamentaarikoille, jotka muutenkin ovat aktiivisia parlamenttiryhmissä, niin kutsutut *frontbenchers*. On siis hyvin todennäköistä, että parlamentin täysistunnon keskustelu heijastaa vain parlamentin aktiivisimpien jäsenten kantoja Kreikan tilanteesta kesällä 2015. Fairclough & Fairclough huomauttavat, että moni-toimija-debateissa kollektiivinen päätös saattaa olla yksittäisten deliberoijien arvojen ja tavoitteiden vastainen (Fairclough & Fairclough, 2012: 202). Ei siis ole realistista odottaa lopputulosta, joka tyydyttäisi kaikkien deliberoijien arvot ja tavoitteet. Parlamentaarikot ovat kuitenkin saaneet virallisen mahdollisuuden ottaa kantaa Kreikan tilanteeseen komission ja neuvoston puheenjohtajien sekä Kreikan pääministerin ollessa läsnä. Tästä syystä kohtelen parlamentin täysistunnon keskustelua parlamentin tuottamana kommunikatiivisena tapahtumana.

6.1.1 Tilannepremissi

Parlamentin tilannepremissiin kuului kansanäänestyksen kautta saatu mandaatti, vastakkainasettelu ja tilanteen näkeminen yhteisenä haasteena sekä viittaus aiempiin tukipaketteihin.

6.1.1.1 Kansanäänestys ja mandaatti

Ennen parlamentin keskustelua Tsipras oli juuri järjestänyt kansanäänestyksen, jossa 61,31 % äänestäjistä hylkäsi velkojen ehdot. Europarlamentaarikot toisaalta osoittavat ärtymystä siihen, että Tsipras järjesti kansanäänestyksen ja huomauttavat, että kansanäänestyksiä Kreikan tukemisesta voisi alkaa järjestää muuallakin EU:ssa. Iso osa kansanäänestykseen viittavasta tilannepremissistä vetosi hankalan tilanteen luomiseen ja muihin kansoihin EU:ssa. Jos kaikissa euromaissa olisi järjestetty kansanäänestys, olisi voinut käydä ilmi, että muut kansat eivät enää halunneetkaan maksaa Kreikalle tukea.

“Te edustatte täällä kreikkalaista demokratiaa. Hän toimeenpani kansanäänestyksen ja 61 % oli hänen kannallaan. Herra Tsipras, Slovakian sosialistinen pääministeri sanoi että hänkin haluaa järjestää kansanäänestyksen, koska slovakialaiset eivät enää halua maksaa kreikkalaisille. Pitäisikö muidenkin maiden nyt järjestää kansanäänestyksiä?” (Manfred Weber, EPP)

“No sitten kansanäänestys järjestettiin. Jos muissa maissa järjestettäisiin kansanäänestys ja ihmiset voisivat todeta, että he eivät enää rahoita Kreikkaa, niin kyllä tähänkin olisi oikeus.” (Ruza Tomasic, ECR)

Pääasiassa äärioikeistoryhmiä edustavat mepit iloitsivat kansanäänestyksestä ja sanoivat sen tarkoittavan, että kansa haluaa eroon eurosta. Kansanäänestystä käytettiin myös EU:n ja kansan vastakkainasettelussa.

“Herra Tsipras, meillä on radikaalisti erilaiset näkemykset useista kysymyksistä, tämä on tosiasia, mutta me yhdyimme näkemykseen antaa sananvalta kansalle vastaan teknokraattista diktatuuria Euroopassa. Aivan legitiimisti, me iloitsimme siitä, että kansanäänestys järjestettiin. Kansanäänestys Kreikassa talouskurista osoittaa, että päästään kunnialliseen merkitykseen politiikasta, usein tämä on vain teknokraattista puuhastelua... Tämä politiikka ei miellytä meitä. Kansa sanoo ei. Tähän se ei pysähdy. Näitten virheitten jälkeen on jo korkea aika hajottaa järjestäytyneesti euro.” (Marine Le Pen, ENF)

Tsipras sai myös kannustusta osakseen kansanäänestyksen järjestämisestä. Näissä kommentteissa kansanäänestystä käytettiin premissinä sille, että Tsipras toimisi ripeämmin, nyt kun kansan tahto oli selvillä. Tsiprasiin vedottiin johtajana, jonka tehtävä oli pelastaa kansansa pulasta ja, joka oli saanut kansaltaan selkeän mandaatin. Kansanäänestys nähtiin siis merkinä siitä, että Tsipras otti vastuun itselleen.

“Mutta on tärkeää, että tällä tavalla asiat hoidetaan ja kyllä te tässä voitte onnistua, koska Kreikassa ei koskaan ollut pääministeriä, jolla olisi ollut yhtä vahvaa mandaattia kuin teillä. Teillä on nyt tuplamandaatti. Kansanäänestyksen järjestitte ja voititte. Joten te olette nyt Kreikan ainoa poliittinen johtaja, joka voi muuttaa näitä järjestelyjä Kreikassa.” (Guy Verhofstadt, ALDE)

Kaikki kansanäänestykseen liittyvät sitaatit viittasivat siihen, että kansanäänestyksellä oli oltava väliä sen suhteen, mitä EU:n kanssa sovitaan. Sitä joko käytettiin premissinä vakuuttamaan Tsipras eroamaan eurosta tai kiirehtimään tätä ehdottamaan ratkaisuja, miten Kreikan talouden voisi saada nostettua ahdingosta.

6.1.1.2 Vastakkainasettelu ja yhteinen tilanne

Vastakkainasettelu on retorinen keino, mutta tässä analyysissä se lasketaan tilannepremissiksi. Puhujat pyrkivät luomaan vastakkainasettelua Kreikan ja muiden euromaiden välille, pohjoisen ja etelän välille sekä Tsiprasin ja europarlamentaarikkojen välille. Vastakkainasettelua tilannepremissinä käytettiin perustelemaan tilanteen vaikeutta ja korostamaan Kreikan vastuuta tilanteesta pois pääsemiseksi.

“Te haluatte provosoida, me haluamme löytää kompromissin. Te haluatte epäonnistumista ja me onnistumista. Te jaatte Eurooppaa ja me rakastamme Eurooppaa. Toivon että te palaatte järkiinne ja esittelette meille jonkinlaisen ohjelman.” (Manfred Weber, EPP)

Toisaalta vastakkainasettelua käytettiin erottamaan poliittinen äärioikeisto tai vasemmisto ja muut EU:n poliittiset voimat. Tässä premississä Tsipras liitettiin puhujasta riippuen joko äärioikeiston kanssa samalle puolelle, kun viitattiin siihen, että parlamentin populistiset ryhmät kehuivat Tsiprasia kansanäänestyksen järjestämisestä, tai vasemmiston kanssa samalle puolelle. Manfred Weber puolestaan viittasi Tsiprasin kykyyn saada ystäviä sekä vasemmalta että oikealta. Tavoite oli tehdä Tsiprasista vastakkainen Weberiin nähden, ja siksi Weber korosti tämän suosiota poliittisen jatkumon molemmissa päissä.

“Tuolla vasemmalla ja oikealla aplodeerataan teille kovasti. Nyt yhtäkkiä äärioikeisto ja ääri vasemmisto ovat löytäneet yhteisen sävelen. UKIP ja Le Pen. Hyvä Herra Tsipras, ääri liikkeitä aplodeeraavat ja myös Fidel Castro on teitä onnitellut menestyksestänne. Te olette

väärrien ystävien seurassa.” (Manfred Weber, EPP)

Yhteisvastuu-premissiä puolestaan käytettiin sen korostamiseksi, että Kreikan kohtalon varassa oli myös muun euroalueen kohtalo. Puheissa näkyi fraasi “eurooppalainen ratkaisu”, mikä nähtiin yhtäältä sellaisena, josta sovittaisiin yhdessä Kreikan ja EU-instituutioiden kesken ja jossa näkyi eurooppalaiset arvot ja toisaalta sellaisena, jota voitaisiin soveltaa myös muissa kriisimaissa. Yhteisvastuu-premissi siirsi vastuun tilanteen ratkaisemisesta EU:lle kokonaisuutena.

“Ja olen Verhofstadin kanssa tässä samaa mieltä, että on erittäin tärkeää, että löydetään ratkaisu, joka ei ole hyödyllinen vain Kreikalle, jota sitten voidaan hyödyntää myös muissa kriisimaissa. Tällöin menettely on perusteltua ja eurooppalaista.” (Rebecca Harms, Vihreät)

“Kreikan ongelma ei ole pelkästään Kreikan ongelma, vaan Euroopan ongelma. Me voimme ratkaista tämän ainoastaan, jos näemme sen yhteisenä hankkeena, yhteisenä ponnisteluna niin että osoitamme Euroopan kansoille, että edelleenkin Eurooppa tarjoaa myönteiset näkymät paremmasta tulevaisuudesta.” (Ska Keller, Vihreät)

Myös parlamentin rooli korostui puheenvuoroissa, joissa käytetään yhteisvastuupremissiä. Fairclough’n mukaan (2012: 218) parlamentti voi yrittää laajentaa väittelyn aihetta ennalta määrätystä aiheesta. Useissa europarlamentaarikkojen puheenvuoroissa näkyi paheksunta sitä kohtaan, että parlamenttia ei ollut otettu mukaan tukipakettineuvotteluihin. Puheenvuoroissa vedottiin siihen, että eurooppalainen ratkaisu edellytti parlamentin osallistumista neuvotteluihin.

“Haluaisin sanoa teille sen, että meillä on vain yksi euro. Ei ole Saksan tai Ranskan tai kreikkalaisten euroa, vaan on vain yksi euro. Voi olla vain yksi demokratia. Me haluamme välttää kaikin keinoin sitä, että kansaa nostatetaan toista vastaan. Tämä metodi on äärimmäisen vaarallinen. Käytetään parlamenttia. Tämä on minun ehdotukseni. Jos sopimus saadaan, niin sopimuksen seuranta täytyy toteuttaa poliittisella tasolla. Te tiedätte, että me olemme tehneet mietinnön troikasta, olemme yrittäneet sitä tarkastaa, miten se toimii niin, että olisi parlamentin seuranta.” (Sylvie Goulard, ALDE)

6.1.1.4 Viite aiempiin tukipaketteihin

Toisen tukipaketin neuvottelujen aikana EU-johtajat painostivat Kreikkaa pitämään kiinni aiemman tukipaketin ehdoista (Papadimitriou & Zartaloudis, 2015). Fairclough'n mukaan toiminnan perustelu jakautuu tulevan toiminnan sekä menneen toiminnan oikeuttamiseen (Fairclough & Fairclough, 2012: 134) Menneen toiminnan perustelu jälkeenpäin perustuu vasta-argumenttiin: mitä olisi tapahtunut, jos ei olisi toimittu, niin kuin toimittiin. Parlamentti ei pyrkinyt oikeuttamaan menneitä tukipaketteja, vaan keskusteli siitä, miksi ne olivat epäonnistuneet. Tämä on loogista, sillä parlamentti ei ollut osallistunut aiempien tukipakettien laadintaan.

Parlamentin jäsenet valittelivat Kreikan kansan kärsineen leikkauspolitiikasta jo viiden vuoden ajan, ja esittivät, että rahat olivat menneet muiden kuin tavallisten kansalaisten taskuun. Itse asiassa viittaukset aiempiin tukipaketteihin keskittyivät ainoastaan tuomaan esiin niiden kovia ehtoja ja sitä, että paketit olivat olleet tehottomia ja rahat eivät olleet päätyneet kreikkalaisille kansalaisille vaan eliitin taskuun.

“Alussa totesitte, ja se pitää paikkansa, että Kreikka on kovasti ponnistellut, ja se pitää paikkansa. Se ei ole ongelma. Ongelma on se, että poliittinen luokka ei ponnistellut tarpeeksi Kreikan eteen. Se on ongelman ytimenä.” (Guy Verhofstadt, ALDE)

“Kreikan kansan viha eurooppalaista politiikkaa ja talouskuria vastaan oli sellainen, että kaikki toimet sitten kääntyivät itseään vastaan. Kreikan kansa ei halunnut tätä näkymää ilman tulevaisuutta, viiden vuoden ajan Kreikan kansa on kärsinyt.” (Marine Le Pen, ENF)

“Kulukuuri ei ole tuonut ratkaisuja. Ei myöskään kreikkalaisten viranomaisten passiivisuus, kun ensiksi täytyy muuttaa suuntaa. Tässä ei saa tuhlaa aikaa syyttelyyn. Täytyy suunnata katse tulevaisuuteen ja esittää sellaiset ehdotukset, jotta päästään eteenpäin.” (Iratxe Garcia Perez, S&D)

6.1.2 Arvopremissi

Arvopremissi on parlamentin vahvin premissi, sillä europarlamentaarikot käyttivät sitä huomattavasti eniten täysistuntokeskustelussa. Kuten yllä totesin, arvopremissi on osittain päällekkäinen tilannepremissin kanssa Fairclough'ta mukaillen. Toisaalta parlamentin keskustelussa arvopremissiä käytettiin paljon myös tavoitepremissin kanssa päällekkäin, sillä europarlamentaarikot kertoivat puheenvuoroissaan, mille periaatteille Kreikan tilanteeseen vaikuttamisen olisi tullut perustua. Tyypillisesti arvopremissiä käytetään silloin, kun ollaan huolissaan jonkun arvon toteutumisesta. Parlamentin arvopremissin yleisimmät arvot olivat sääntöjen noudattaminen, solidaarisuus, demokratia ja kansa, eurooppalaisuus sekä oikeudenmukaisuus.

6.1.2.1 Sääntöjen noudattaminen

Sääntöjen noudattaminen tutkimassani kontekstissa kuuluu arvopremissin lisäksi lähemmin tavoitepremissiin kuin tilannepremissiin (toisin kuin Fairclough kirjoitti 2012: 42). Kun europarlamentaarikot olivat huolissaan sääntöjen noudattamisesta, he olivat huolissaan luotettavuuden arvon toteutumisesta.

“Oletteko te valmiita vastaamaan kyllä vähimmäistason säännöille, niin että kunnioitetaan sanaa, pidetään lupauksesta kiinni?” (Sylvie Goulard, ALDE)

Toisaalta myös sitä kyseenalaistettiin, täytyikö kaikkien EU-maiden yhtä lailla noudattaa yhteisiä sääntöjä. Viittaus Saksan velkojen anteeksiantoon ensimmäisen maailmansodan jälkeen oli suosittu historiallinen vertaus Kreikan tilanteeseen. Schmidt (2013) huomautti Saksan ensimmäisen maailmansodan jälkeisten velkojen hoidon vaikuttaneen Euroopan kollektiivisena muistona koordinoivaan diskurssiin.

“Ne, joilla on ideologisia rajoituksia sääntöjä kohtaan ne, jotka haluavat jonkin maan pakottaa

tiettyihin sääntöihin, kyllähän Saksan historiassa tämä on tullut selvästi, että tällaista ei ole voitu tehdä. Saksa osoitti ensimmäisen maailmansodan velkojen jälkeen, että 37 vuoteen ei tarvinnut maksaa velkoja, että 39 vuotta oli aikaa maksaa ensimmäisen maailmansodan velkoja ennen kuin mentiin toisen maailmansodan [velkoihin].” (Gabriele Zimmer, GUE)

Toisaalta sääntöjen noudattaminen nähtiin tärkeänä esimerkkinä ja euroalueen toiminnan tukemisena. Puolalainen europarlamentaarikko huomautti hänen kansansa seuranneen euroalueen toimintaperiaatteiden noudattamista hyvin tarkkaan, sillä Puolassa harkittiin euroon liittymistä. Se, minkälaisessa arvossa yhteisiä sääntöjä pidettiin, vaikutti siis koko alueen toiminnan lisäksi myös sen kasvuun.

“Tämä on meille äärimmäisen relevanttia: poliitikoille ja Puolan kansalle niin ikään on kiinnostavaa se, mitä euroalueella tapahtuu, miten maat kohtelevat toisiaan euroalueen sisällä. Periaatteet, säännöt ja velvoitteet ja se, että pitää sanastansa kiinni. Miten tämä kaikki oikein toimi? Me seuraamme kehitystä hyvin tarkkaan, sillä meidän täytyy ennemmin tai myöhemmin päättää olemmeko mukana euroalueessa ja tulevaisuus riippuu juuri tästä.” (Jan Olbrycht, EPP)

6.1.2.2 Solidaarisuus

Solidaarisuus liittyi tilannepremississä esiintyneeseen yhteisvastuun ajatukseen. Arvopremissinä solidaarisuus kuitenkin merkitsi sitä, että europarlamentaarikot sanoivat suoraan olevansa huolissaan solidaarisuuden toteutumisesta EU:ssa. Ero yhteisvastuuseen tilannepremissinä oli, että solidaarisuuteen viitattiin käsitteenä, ja sen nähtiin toteutuvan, kun Euroopan kansat tunnistaisivat toistensa vaikeudet ja auttaisivat toisiaan hankalissa tilanteissa. Yhteisvastuuseen puolestaan kukin puhuja viittasi omin sanoin, eikä yhteisvastuusta puhuttu nimenomaan tällä termillä.

Europarlamentaarikot esittävät keskenään erilaisia merkityksiä solidaarisuudelle. Se oli useiden allekirjoittama arvo, jonka merkitys muuttui puhujan tavoitteen mukaan.

“Ja solidaarisuus ei tarkoita vain ottamista ja vaatimista ja toivoo, että kaikki asiat menevät hyvin, vaan solidaarisuus tarkoittaa, että kantaa omankin kortensa kekoon. Koska muuten se on silkkaa egoismia ja itsensä ajattelemista.” (Herbert Reul, EPP)

Solidaarisuus nähtiin jopa yhteisvastuuta tärkeämpänä asiana - joka suodaan ihmisille ja maille, jotka kuuluvat Eurooppaan, kuten Steinruckin sitaatista ilmene. Iotova puolestaan piti solidaarisuutta Eurooppaa yhdistävänä tekijänä ja vastavoimana vastakkainasettelun rakentamiselle. Se rinnastettiin Eurooppa-hankkeeseen ja käden ojentamiseen. Solidaarisuus oli oleellisesti Euroopan unioniin liittyvä arvo.

“Sitäkin tärkeämpää on, että kaikki vetävät yhtä köyttä, jotta saadaan tasapainoinen ratkaisu, että me kaikki täällä parlamentissa olemme solidaarisia Kreikan kansalaisten kanssa. Kreikka kuuluu Euroopan sydämeen.” (Jutta Steinruck, S&D)

“Me haluamme Euroopan, joka ei etene kahdella eri vauhdilla. Emme halua kahdenlaisia standardeja, jotka jakavat kansoja keskukseen ja periferiaan. Me uskomme solidaarisuuteen, Euroopan hankkeeseen, käden ojentamiseen, emme pelkästään siihen, että rahoitusala tekee päätöksiä.” (Iliana Iotova, S&D)

Solidaarisuutta käytettiin sekä Kreikan läksyttämiseen että tulevan tukipaketin puoltamiseen. Läksytystarkoituksessa huomautettiin, että muut euromaat olivat myöntäneet suuret velat, joilla Kreikka voitaisiin nostaa ylös ahdingosta.

“Käännytte demokraattien puoleen, mutta on niitä muissakin euroalueen maissa olemassa. Kansalaiset eivät enää halua Kreikkaa jatkuvasti tukea: kreikkalaiset, espanjalaiset, latvialaiset, irlantilaiset, jotka eivät ole syytelleet Kreikkaa, vaan ovat toteuttaneet uudistukset ja nyt kantavat hedelmää siitä. Mitä sanotte Euroopan kansoille, jotka ovat vielä köyhempiä kuin kreikkalaiset eivätkä enää halua maksaa kreikkalaisesta leväperäisyydestä?” (Francoise Grosstête, EPP)

Solidaarisuus nähtiin eurooppalaisten kansojen välisenä arvona, sillä kansojen kärsimykseen viitattiin usein, kun solidaarisuutta käytettiin arvopremissinä. Parlamentin yhteisenä tavoitteena vaikutti olevan kansojen kärsimyksen vähentäminen ja eri

eurooppalaisten kansojen yhdenvertainen kohtelu.

“Ensinnä haluaisin osoittaa sanani solidaarisuuden osoittamiseksi Kreikan kansalle. Ei saa unohtaa, että tässä keskustelussa kaikki me ponnistelemme nimenomaan kansan hyväksi. Se kärsii väärästä politiikasta.” (Iratxe Gracia Perez, S&D)

“Ei pidä unohtaa kaikista köyhimpiä kansalaisia Bulgariassa. He ovat vieläkin köyhempiä kuin kreikkalaiset eläkeläiset, he kärsivät vararikosta.” (Nikolay Barekov, ECR)

6.1.2.3. Kansan palveleminen

Kansan valta on yksi Euroopan unionin perusarvoista (Perustietoa Euroopan unionista, 2020). Demokratia, kansa, kansan tahto ja kansan erottaminen eliitistä ovat esillä usein europarlamentaarikoiden puheenvuoroissa. Kreikka oli juuri ennen täysistuntoa pitänyt kansanäänestyksen 5.7.2015 tukipaketin ehdoista, jotka IMF, komissio ja EKP olivat sille esittäneet. Kansanäänestyksen tulos hylkäsi ehdot, jotka sisälsivät lisää säästötoimia. Olen käsitellyt kansanäänestystä ja mandaattia jo tilannepremississä, joten tässä analyysissä keskityn siihen, miten demokratian toteutumisesta ja kansan palvelemisesta puhutaan arvopremississä.

Käsittelen demokratian, kansan, kansan tahdon ja kansan erottamisen eliitistä määrittämää arvopremissiä kokonaisuutena, sillä ne linkittyivät tiiviisti yhteen. Demokratia on kansan tahdon toteuttamista. Sen lisäksi, että kansasta puhuttiin usein, kun viitattiin kansanäänestykseen, joissain puheenvuoroissa viitattiin yleisesti kansaan ja kansan tahtoon Euroopassa. Toisaalta kansa nähtiin viattomana ryhmänä, joka oli saanut tuta säästötoimien kurjuuden viiden vuoden ajan, samalla kun kaikki tukipakettirahat olivat menneet taloudellisen tai poliittisen eliitin taskuun.

“Ei voida ajatella, että tällainen kansa olisi Euroopan vihollinen koska se haluaa vain säilyttää oman arvokkuutensa eikä halua kulukuuria toteuttaa lobbareiden, pankkien ja rahoituspiirien hyväksi. Kyllä me voimme harjoittaa myös yhteisöllistä politiikkaa ja kaikkien pitää osoittaa nyt kykyä harjoittaa sitä.” (Laura Ferrara, sit.)

“Ensinnä haluaisin osoittaa sanani solidaarisuuden osoittamiseksi Kreikan kansalle. Ei saa unohtaa, että tässä keskustelussa kaikki me ponnistelemme nimenomaan kansan hyväksi. Se kärsii väärästä politiikasta.” (Iratxe Gracia Perez, S&D)

Kansan ja eliitin välistä eroa pyrittiin tekemään myös toteamalla kansan palvelun olevan EU:n tärkeä tehtävä - mitä se ei tällä hetkellä hoida vaan palvelee monikansallisia yrityksiä.

“Minä haluaisin Euroopan, joka perustuu työhön, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, maatalouteen, kalastukseen, joka ei perustu näihin kammottaviin kansallisiin sopimuksiin, jotka palvelevat vain monikansallisia yrityksiä eikä meidän kansalaisia eikä työtä tekeviämme.” (Matteo Salvini, ENF)

Kansan kärsimykseen säästötoimien alla viitattiin usein suhteessa hallitusten ja EU:n toimiin. Lähtökohtana oli, että kansan ei tulisi joutua kärsimään, kun kerran se ei ollut itse aiheuttanut tilannettaan alun perin eikä niiden viiden vuoden aikana, kun Kreikkaa oli pyritty pelastamaan.

“Ja kuitenkin tämä jatkuu ja jatkuu ja jatkuu. Onko tämä vitsaus Kreikan kansan vika? Ei tietenkään! Kansaa on pyydetty valitsemaan tulevan kärsimyksen ja toisaalta kuilun välillä. Toisaalta he näkevät vain säästämistä puolustavat, toisaalla on vain niitä, jotka saarnaavat vastuuttomuudesta. Monet hallitukset, mukaan luettuna tämä, ovat tuottaneet kansalle pettymyksen, sekä EU joka on tuominut heidät talouskuriin.” (Dame Glenis Willmott, S&D)

Populistiryhmittymien (ECR, ENF ja EFD) europarlamentaarikot viittasivat lähes jokaisessa puheessaan kansan tahtoon. Argumenttirakenne oli tällöin: koska kansa oli ilmaissut, ettei se halunnut tukipaketin säästöehtoja ei tuen antaminen Kreikalle toimisi.

“Kreikan kansan viha eurooppalaista politiikkaa ja talouskuria vastaan oli sellainen, että kaikki toimet sitten kääntyivät itseään vastaan. Kreikan kansa ei halunnut tätä tulevaisuutonta näkymää, viiden vuoden ajan Kreikan kansa on kärsinyt.” (Marine Le Pen, ENF)

6.1.2.4 Eurooppalaisuus

Eurooppalaisuutta käytettiin keskustelussa samanlaisena arvopremissinä kuin solidaarisuutta. Eurooppalaisuuteen viitattiin suoraan, ja sen mukaisesta toiminnasta oltiin huolissaan. Kuitenkaan parlamentaarikoilla ei ollut lyhteistä, ääneen lausuttua näkemystä siitä, mitä eurooppalaisuus tarkoittaa. Yksittäisiä näkemyksiä oli paljon, ja niistä on mahdollista muodostaa yhteinen näkemys.

“Herra Tsipras, Eurooppa, Euroopan kansa on unelma, yhtenäisyydestä, rauhasta ja solidaarisuudesta. Se on unelma siitä, josta ketään ei voi ajaa ulos, mutta ei tietenkään pidä muiden kustannuksella kenenkään elää. Jos halutaan apua niin sitä kyllä annetaan ja jos halutaan auttaa myös, niin ollaan valmiita sitä tekemään. Eurooppa on hanke, joka perustuu nimenomaan hyvään uskoon. Mihin asti te väärinkäytätte meidän hyvää uskoanne, herra Tsipras?” (Esteban Gonzales Pons, EPP)

Gonzales Pons määritteli eurooppalaisuuden yhtenäiseksi, rauhaan ja solidaarisuuteen perustuvaksi identiteetiksi, joka on inklusiivinen ja jossa vastataan omista elinkustannuksista. Epäeurooppalaisena hän näki hyvän uskon hyväksikäytön, mihin puhujan mukaan kreikkalaiset olivat syyllistyneet. Weber käytti eurooppalaisuutta lyömäaseena Tsiprasia vastaan, sillä hän kuvasi Kreikan epäeurooppalaisena ja muut eurooppalaisina. Weber antoi eurooppalaisuudelle paljon määreitä: vastuullisuus, kumppanuus, ystävien kohtelu, kompromissien etsintä.

“Puhun eurooppalaisen kulttuurin periaatteista. Kun puhutaan vastuullisuudesta, kumppanuudesta, miten kohdellaan ystäviä... Eurooppa tarkoittaa kompromissien etsintää ja tätä tietä te ette ole lähteneet kulkemaan, valitettavasti” (Manfred Weber, EPP)

Oli myös vastakkaisia näkemyksiä eurooppalaisuuteen. Puhuja toteasi itse olevansa eurooppalainen ja pitävänsä myös Kreikan kuulumista euroon hyvänä asiana. Tässä esimerkissä puhujan eurooppalaisuus teki hänestä asiantuntijan eurooppalaisuudesta ja näin ollen hän saattoi myös määritellä, mikä on hyväksi eurooppalaisuudelle.

“Hyvä Tsipras, ette edusta samaa puoluetta, mihin itse kuulun, mutta näinä aikoina koen itseni eurooppalaiseksi ja eurooppalaisena totean, että kun ajatellaan eurooppalaista hyvää, Euroopan sosialidemokraatit eivät voisi missään vaiheessa hyväksyä Grexitiä.” (Gianni Pittella, S&D)

Eurooppalaisuutta käytettiin keskustelussa arvopremissinä jakamaan läsnäolijoita. Eurooppalaisuus voi yhdistää tai se voi erottaa. Kun sitä määriteltiin tarkemmin, sitä käytettiin usein erottajana, ja sillä haluttiin saada Kreikka huonoon valoon. Kun taas haluttiin perustella Kreikan auttamista, todettiin että se olisi eurooppalaisuudelle hyväksi.

7.1.2.5 Oikeudenmukaisuus

Oikeudenmukaisuus näkyi parlamentaarikkojen puheissa arvopremissinä kahdessa yhteydessä. Yhtäältä haluttiin oikeudenmukainen tukipaketti. Oikeudenmukaisuuden toteutumisesta oltiin huolissaan tukipaketin sisällön kannalta. Oikeudenmukaisuuteen nähtiin kuuluvan vastavuoroisuus sopimuksen lupauksissa: haluttiin sopimus, joka tarjosi Kreikalle aidon mahdollisuuden selvitä, toisaalta haluttiin, että Kreikka sitoutuisi uudistuksiin, jotka olivat EU:lle tärkeitä.

“Kysyisin teiltä, mutta myös parlamentin kollegoilta seuraavaa, voitteko te hyväksyä oikeudenmukaisen sopimuksen niin, että on selviä mahdollisuuksia tarjolla Kreikan elpymiselle, niin että voidaan investoida, saada lisää verotusta, mutta myös selkeä ratkaisu velkataakalle Kreikassa, kunhan vaihdossa saadaan selkeää sitoutumista uudistuksiin, hyvää julkishallintoa, veronkantoa ja kestävä eläkejärjestelmä. Olisiko tässä hyvä pohja oikeudenmukaiselle sopimukselle? Minun mielestäni kyllä.” (Maria João Rodriguez, S&D)

Tukipaketin sisällön oikeudenmukaisuudesta oltiin huolissaan myös Kreikan kansan puolesta. Tämän premissin mukaan tukipaketista täytyi neuvotella sellainen, että säästötoimet eivät kohdistuisi pelkästään huonoimmin toimeentuleviin vaan myös yrityksiin ja tahoihin, joihin säästöt ja uudistukset eivät olleet siihen mennessä osuneet niin merkittävästi.

“Me haluamme jäsenvaltion, joka kunnioittaa itseään unionissa ja euroalueella. Sellaisen Kreikan me haluamme. Emme halua, että meidät pannaan polvillemme. Me haluamme tasapainoisen finanssipoliittisen lähestymistavan, vahvan talouden, haluamme leikata työttömyyttä, emme halua suosikkijärjestelmää valtiossamme vaan oikeudenmukaisen valtion ja oikeudenmukaisen verojärjestelmän. Haluamme välttää verovilppiä. Haluamme tilanteen, jossa myös rikkaat joutuvat maksamaan. Myös oligarkkien on maksettava. Me haluamme rajoittaa korruptiota ja byrokratiaa. Me haluamme päästä hallituksen tavoitteisiin.” (Dimitrios Papadimoulis, GUE/NGL)

Toisaalta oikeudenmukaisuuden arvopremissiä käytettiin tukipaketin myöntämisen puolesta ja vastaan. Kun oikeudenmukaisuutta käytettiin tukipakettia vastustavassa argumentissa arvopremissinä, sillä viitattiin muiden, joissain tapauksissa heikommassa elintasossa elävien, eurooppalaisten kansojen rahoilla elämiseen. Eurooppalaiset saivat maksaa kreikkalaisten virheistä.

“Kreikan hallitus haluaa, että heidät pelastettaisiin eurooppalaisten veronmaksajien rahoilla, mutta muualla maailmassa kulttuuri on erilainen. Meidän pitäisi osoittaa vastuuta myös politiikassa. Sosiaalinen hyvinvointi riippuu siitä, mitkä ovat työn tulokset. Kysyn, onko oikeudenmukaista, että Slovenia joutui antamaan Kreikalle 1,7 miljardia euroa lainoina ja takuina, prosentuaalisesti kaikkein korkein määrä. Miten selittää tämä veronmaksajille? Miksi rahoittaa jotakuta, jonka elintaso on korkeampi?” (Milan Zver, EPP)

“Ja totta kai varmasti ihan normaalia, ainakin minulle vaikuttaa, että yleinen mielipide on, että on epäoikeudenmukaista, että työätekevät kaikkialla Euroopassa maksavat teidän virheistänne ja kreikkalaisten poliitikkojen vihreistä, herra Tsipras.” (Esteban Gonzales Pons, EPP)

6.1.3 Tavoitepremissi

Tavoitepremissit ovat mahdollisia tulevaisuuden asian tiloja. Tavoitteet ovat kuviteltuja tulevaisuuksia, joita puhuja voi joko oikeasti haluta tai kertoa haluavansa niitä siksi, että ne sopivat arvoihin, joita pidetään tärkeänä tai ne ovat normatiivisesti sopivia. (Fairclough & Fairclough, 2012: 42) Parlamentin tavoitepremissiin kuuluu kiirehtiminen ja ratkaisujen penääminen sekä velkakysymys ja uusi sopimus tukipaketista.

6.1.3.1 Kiirehtiminen ja ratkaisujen penääminen

Parlamentin yleisin tavoitepremissi keskittyi ratkaisujen peräänkuuluttamiseen ja kiirehtimiseen. Parlamentaarikkojen kuvitteleva tulevaisuus oli tilanne, jossa sopimus olisi jo solmittu. Periaatteet oli käsitelty ja ratkaisuja olisi jo pitänyt tuoda pöytään. Eräs europarlamentaarikko kertoi kannattavansa asian hoidossa puoluepolitiikan syrjään jättämistä ja yhteisen maaperän löytämistä. Hän korosti tahtotilan olleen valmis ja pelkästään keinojen puuttuneen. Jotkut parlamentaarikot esittivät omia ratkaisuehdotuksiaan. Yleinen henki oli kuitenkin tyytymättömyys siitä, ettei Tsipras ollut tullut parlamenttiin valmiiden ehdotusten kanssa, vaan keskittyi puheessaan edelleen periaatteisiin.

“Te sanoitte aivan oikeita asioita, paljonkin - verouudistuksesta, tarpeesta mennä eteenpäin. Toteuttakaa tämä kaikki. Kreikkalaiset sanoivat ei, mutta haluavat pysyä eurossa, te sanoitte mille te sanoisitte kyllä? Mille te vastaatte kyllä? Oletteko te valmiita vastaamaan kyllä vähimmäistason säännöille, niin että kunnioitetaan sanaa, pidetään lupauksesta kiinni? EKP muistuttaa, että EKP on kaikkien eurooppalaisten keskuspankki, eikä vain kreikkalaisten keskuspankki. Miten päästään lojaaliin yhteistyöhön? Ei mitään loukkauksia.” (Sylvie Goulard, S&D)

Koordinoivan diskurssin tarkastelun kannalta kiirehtiminen ja ratkaisujen penääminen tavoitepremississä merkitsi pyrkimystä vaikuttaa suoraan myös muihin EU-instituutioihin. Spyra ki alla vetosi suoraan Komission puheenjohtajalle Junckeriin ja

Tsiprasiin, jotta nämä olisivat solmineet sopimuksen, joka olisi mahdollistanut toisaalta Kreikan selviämisen ahdingosta ja toisaalta valanut luottamusta Kreikkaa auttaviin tahoihin.

“Hyvä komission puheenjohtaja, hyvä Kreikan pääministeri. Kreikka tarvitsee nyt kiireesti sopimuksen, joka nytkin pystyisi takaamaan rahoituksen, rakenneuudistukset ja myös sen, että Kreikka selviää julkisesta velasta. Kreikan täytyy myös nyt välittömästi palauttaa luottamus kumppaneihinsa.” (Maria Spyrali, EPP)

6.1.3.2 Velkakysymys ja uusi sopimus

Moni europarlamentaarikko toivoi, että Kreikan velkaantuminen olisi saatu kuriin. Tämä olikin uutta tukipakettia kannattavien europarlamentaarikkojen yleinen tavoitepremissi. Velasta haluttiin puhua suoraan ja sitä oltiin jopa valmiita helpottamaan, kunhan Kreikka sitoutuisi samalla toteuttamaan uudistuksia.

“Me olemme perustavanlaatuisen linjauksen edessä. Minulle on liian paljon tämän keskustelun aikana puhuttu siitä, mihin, mikä, kuka, mistäkin syystä sanoo ei. Nyt, jollemme pysty yhdessä sopimaan siitä, mihin pystymme sanomaan kyllä, niin emme pääse eteenpäin. Euroopan täytyy sanoa kyllä velkahelpotuksille Kreikan suuntaan ja Kreikan täytyy sanoa kyllä konkreettisesti uudistusten tielle.” (Reinhard Bütikofer, Vihreät)

Toisaalta velkakysymys nähtiin – linjassa sen kanssa, että useiden mielestä Kreikan tilanne vaikutti koko euroalueeseen – yhteisenä pulmana, joka täytyi ratkaista: miten EMU:ssa ratkotaan jäsenmaiden ylivelkaantuminen? Tavoitepremissinä oli, että EMU:a täytyy kehittää ja tähän tarvittiin laajempaa poliittista näkemystä.

“Kreikan ongelman ratkaisu ei ole pelkästään tekninen kysymys vaan kyse on poliittisesta tahdosta. Täytyy ymmärtää, mikä on EMU:n rakenne ja kuroa umpeen sen olemassa olevat aukot. Tässä täytyy huomioda myös valtion velka. Kyse on politiikasta, metodista ja luottamuksesta.” (Elisa Ferreira, S&D)

Muutamat europarlamentaarikot esittivät myös tarkempia tavoitteita tukipaketille. Näitä olivat työllisyyden kohentaminen, talouskasvu, valtion budjetin alijäämän pienentäminen, korruption kitkeminen ja verovilpin torjuminen. Kuitenkin kaiken kaikkiaan europarlamentaarikot olivat vähäsanaisia tukipaketin tarkkojen vaatimusten suhteen.

6.1.4 Toimintaehdotukset

Valtaosa europarlamentaarikoista oli sitä mieltä, että Kreikalle tulisi myöntää kolmas tukipaketti. Harva kuitenkaan esitti konkreettisia toimenpide-ehdotuksia sen lisäksi. Paljon enemmän puheenvuoroja käytettiin esimerkiksi ratkaisujen penäämiseen, eurooppalaisuuden tai solidaarisuuden ylläpitämiseen liittyen. Itseasiassa harva europarlamentaarikko oikeastaan sanoi edes sitä, että tukipaketti tulisi myöntää, vaan asia oli luettava rivien välistä. Heinäkuussa 2015 vaihtoehdot olivat joko Grexit tai Kreikan uudelleenrahoittaminen, joten kaikki europarlamentaarikot, jotka vetosivat solidaarisuuteen kreikkalaisia kohtaan, hoputtivat Tsiprasia tarjoamaan konkreettisia ratkaisuja tai totesivat Kreikan olevan oleellinen osa Eurooppaa, viittasivat oikeastaan siihen, että Kreikalle tuli myönnetää vielä tukipaketti. Keskustelu liikkui pääasiassa periaatteellisella tasolla ja tukipakettia kannattaneiden europarlamentaarikkojen joukosta vain harva kertoi tarkempia ajatuksiaan sen sisällölle.

Vähemmistö europarlamentaarikoista kannatti Kreikan lähtöä eurosta. Nämä europarlamentaarikot perustelivat kantaansa vetoamalla siihen, että kreikkalaiset olivat äänestäneet kansanäänestyksessä uusia leikkaustoimenpiteitä vastaan. Täten ainoa vaihtoehto oli noudattaa kansantahtoa ja erota järjestelmästä, joka aiheutti kansalle kärsimystä.

”Herra Tsipras, euro ja talouskuri ovat nyt todellisuutta, ja te ette voi kiertää tätä tilannetta. Kansa ei säästy talouskurilta, jos eurosta ei luovuta. Minä katson, että Kreikan, Euroopan unionin toimielinten kanssa rauhallisesti, järjestäytyneesti täytyy lähteä tästä kuristusotteesta, jota tämä tarkoittaa kaikille etelän kansoille.” (Marine Le Pen)

6.1.5 Parlamentin esittämä argumentti

Jotkut europarlamentaarikot esittivät grexitin valittavana toimintaehdotuksena, mutta kyseessä oli selkeä vähemmistö. Grexitin premisseihin kuului tilannepremissinä kansanäänestys, sen myötä saatu kansan tahdonilmaisu, arvopremissinä tai tavoitepremissinä tahdon noudattamisen tärkeys. Uusi tukipaketti ei olisi toiminut, sillä kansa ei halunnut siihen liittyviä sopeutustoimia.

Valtaosa parlamentista pyrki vakuuttamaan yleisön siitä, että kolmas tukipaketti tulisi myöntää. Tätä tukeva tilannepremissi liittyi kansanäänestyksen kautta saatuun mandaattiin, vastakkainasetteluun ja yhteisvastuuseen sekä aiempiin tukipaketteihin. Arvopremissi koostui sääntöjen noudattamisesta, solidaarisuudesta, kansan palvelemisesta, eurooppalaisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta. Tavoitepremississä oli puolestaan kiirehtiminen ja ratkaisujen penääminen sekä velkakysymys ja uusi sopimus tukipaketista.

Parlamentin mukaan siis uusi tukipaketti olisi pitänyt myöntää äkkiä, sillä Kreikan kriisi vaikutti koko euroalueeseen, kreikkalaisten tahto oli sen takana ja aiemmat tukipaketit eivät olleet toimineet. Kansa oli joutunut kärsimään sopeutustoimien vuoksi, eikä näin tulisi olla vaan Euroopan kansojen kärsimystä tulisi pyrkiä vähentämään. Parlamentti piti tärkeänä, että Euroopassa ollaan solidaarisia kaikkia kansoja kohtaan. EMU:n säännöistä oli aiemminkin joustettu. Tämä ei tarkoittanut sitä, että Kreikan velka olisi pitänyt lakaista vain maton alle, vaan oli kehitettävä kestävä ratkaisu käsitellä ylivelkaantumista euroalueella. Uuden tukipaketin täytyi olla oikeudenmukainen kreikkalaisia kohtaan, mutta myös muita euromaita kohtaan eli Kreikan oli suostuttava siihen kuuluviiin uudistuksiin.

6.2 Euroopan unionin neuvosto

Euroopan unionin neuvosto tunnetaan myös neuvostona tai ministerineuvostona ja

koostuu jäsenmaiden ministereistä. Ministerineuvosto neuvottelee EU:n lainsäädännöstä ja hyväksyy säädökset yhteisömetodin avulla yhdessä Euroopan parlamentin kanssa komission ehdotusten pohjalta. Ministerineuvosto koordinoi EU-maiden politiikkaa, tekee EU:n puolesta sopimuksia valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa ja kehittää EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa Eurooppa-neuvoston päätösten mukaisesti. EU-neuvosto myös hyväksyy EU:n vuotuisen talousarvion yhdessä Euroopan parlamentin kanssa. (Euroopan unionin neuvosto, 2020)

Fairclough'n poliittinen diskurssianalyysi edellyttää, että tapaa, miten tekstit ovat tuotettu tarkastellaan tekstin sisällön ohella. Häge (2008) kuvaa ministerineuvoston päätöksenteon koostuvan kolmesta hierarkkisesta tasosta. Työryhmät koostuvat kansallisista virkahenkilöistä ja asiantuntijoista. Komission annettua pohjaehdotuksen ministerineuvostolle, asiaan läheisimmin liittyvä työryhmä ottaa ehdotuksen käsittelyyn. Jos työryhmän jäsenet saavuttavat yhteisymmärryksen, asiakirja ei etene neuvoston korkeammille tasoille. Tällöin se etenee puolestaan asiaankuuluvan valiokunnan kautta ministerikokouksen asialistalle. Ministerikokous tekee asiasta muodollisen päätöksen ilman keskustelua. Jos työryhmä ei pääse täydelliseen yhteisymmärrykseen, asiakirja siirretään valiokunnan käsiteltäväksi. Valiokunnan saavutettua yhteisymmärrys asiasta, se siirtyy ministerikokouksen asialistalle ja hyväksytään ilman keskustelua. Jos valiokunta ei saavuta yhteisymmärrystä, asia siirtyy ministerikokouksen asialistalle keskusteluasiana, jolloin ministereiden tehtävänä on sopia jäljellä olevat erimielisyydet. (Häge, 2008)

Toimeenpanopäätökset ovat laillisesti sitovia ja heti käyttöön otettavia kaikissa jäsenmaissa (Implementing decision, EU Monitor). Tämän tutkielman aineiston kaksi toimeenpanopäätöstä sitovat vain Kreikkaa. Toimeenpanopäätösten tarkoitus on varmistaa EU-lainsäädännön yhtenäinen toimeenpano koko unionin alueella, minkä vuoksi niiden sisältö rajoittuu vain toimeenpanon kannalta välttämättömiin ohjeisiin. Toimeenpanopäätöksiä voi antaa vain, jos unionin lainsäädäntö edellyttää lisätoimenpiteitä, jotta jäsenvaltiot toimeenpaneavat kyseisen lainsäädännön. Toimeenpanopäätökset ovat kansallisen lainsäädännön yläpuolella tilanteessa, jossa ne ovat ristiriidassa keskenään. (Implementing decision, EU Monitor)

Teksteinä toimeenpanopäätökset liittyvät lainsäädännön teknisiin yksityiskohtiin ja usein ne on kohdistettu oikeushenkilöille (Implementing decision, EU Monitor). Ne tuotetaan komission aloitteesta (Implementing decision, EU Monitor), mutta koska ne tarvitsevat neuvoston hyväksynnän, ovat ne aineistossa luokiteltu neuvoston asiakirjoiksi.

Toimeenpanopäätöksen 2015/1410 tarkoitus oli velvoittaa Kreikkaa hankkiutumaan eroon valtion budjetin alijäämästään. Toimeenpanopäätöksen 2015/1411 tavoitteena oli puolestaan velvoittaa Kreikka noudattamaan yhdessä sovittua talouden sopeutusohjelmaa. Euroryhmän huippukokouksen lausunnon tarkoituksena oli ilmaista euroryhmän tahto periaatteista ja seikoista, jotka tulee huomioida, jos tukipaketti myönnetään. Esittelen seuraavaksi näistä asiakirjoista löytämäni tilanne-, arvo- ja tavoitepremissit sekä toimintaehdotukset.

6.2.1 Tilannepremissi

Tilannepremissi neuvoston toimeenpanopäätöksessä 2015/1411 koostui Kreikan myönnettyjen aiempien tukipakettien aikajanan ja kokoluokan kertaamisesta, Kreikan kolmatta tukipakettia koskevasta virallisesta pyynnöstä sekä sen valmistelun vaiheista tähän asti. Toimeenpanopäätöksessä 2015/1410 tilannepremississä nojaututtiin EU-lainsäädäntöön.

“Article 126 of the Treaty on the Functioning of the European Union (‘TFEU’) establishes that Member States are to avoid excessive government deficits and sets out the excessive deficit procedure to that effect. The Stability and Growth Pact, which in its corrective arm implements the excessive deficit procedure, provides the framework supporting government policies for a prompt return to sound budgetary positions taking account of the economic situation.... On 27 April 2009, the Council decided, in accordance with Article 104(6) of the Treaty establishing the European Community that an excessive deficit existed in Greece.” (Neuvoston toimeenpanopäätös 2015/1410)

Yhteisenä nimittäjänä molempien toimeenpanopäätösten sekä euroryhmän

huippukokouksen lausunnon tilannepremississä oli Kreikan edelleen huonontunut taloustilanne. Euroryhmän lausunnossa viitattiin aiempiin tukipaketteihin, joiden nähtiin helpottaneen Kreikan tilannetta, ja edellisvuoden talouspolitiikan höllentämiseen, mikä oli puolestaan huonontanut Kreikan taloustilannetta. Kaikissa asiakirjoissa tilannepremissinä oli, että Kreikan taloustilanne oli huonontunut heinäkuuta 2015 edeltävänä aikana.

“There are serious concerns regarding the sustainability of Greek debt. This is due to the easing of policies during the last twelve months, which resulted in the recent deterioration in the domestic macroeconomic and financial environment. The Euro Summit recalls that the euro area Member States have, throughout the last few years, adopted a remarkable set of measures supporting Greece’s debt sustainability, which have smoothed Greece’s debt servicing path and reduced costs significantly.” (Euroryhmän huippukokous 12.7.2015)

Yhteisvastuun tilannepremissi oli myös havaittavissa molemmissa toimeenpanopäätöksissä. Neuvosto totesi toimeenpanopäätöksessään 2015/1410, että Kreikan tukemisen tavoitteena oli suojella koko euroalueen rahoitusjärjestelmän vakautta.

“The very severe deterioration of the financial situation of Greece has led euro area Member States to decide to provide it stability support, with a view to safeguarding the financial stability of the euro area as a whole...” (Neuvoston toimeenpanopäätös 2015/1410)

Toimeenpanopäätöksessä 2015/1411 todettiin, että Kreikan rahoituksellinen epävakaas oli riski koko euroalueelle, mikä oli viittaus myös parlamentin käyttämään yhteisvastuun premissiin. Kreikan pankkien tukeminen oli tärkeää, jotta sekä Kreikan että koko euroalueen taloudellinen vakaus saatiin turvattua.

“Enhancing the long-term resilience of the Greek banking sector is critical to restoring financial stability in Greece and to preserving financial stability in the euro area as a whole.” (Neuvoston toimeenpanopäätös 2015/1411)

Euroryhmä puolestaan hylkäsi yhteisvastuun. Euroryhmän lausunnossa todettiin Kreikan olevan yksin vastuussa, jos se ei tarttuisi tarjottuihin tukipaketin ehtoihin nopeasti. Tämä muistuttaa parlamentin keskustelussa nähtyä vastakkainasettelua, jossa otettiin vastakkainen näkökulma ajatukselle, että Kreikan ongelmat ovat euroalueen ongelmia ja ne täytyy ratkaista yhdessä. Toisaalta Euroryhmän huippukokouksen lausunnossa oli nähtävissä myös Kreikan kiirehtimisen henki - sama mikä parlamentin keskusteluissa kohdistettiin Tsiprasiin.

“The risks of not concluding swiftly the negotiations remain fully with Greece. The Euro Summit invites the Eurogroup to discuss these issues as a matter of urgency.”

(Euroryhmän huippukokous 12.7.2015)

6.2.2 Arvopremissi

Neuvoston arvopremissiin kuului parlamenttia mukaillen sääntöjen noudattaminen ja uutena arvona huono-osaisten huomiointi. Nämä premissit kuuluivat arvopremissiin, koska ne ilmaistiin asiakirjoissa muodossa, josta voi tulkita neuvoston olleen huolissaan niiden toteutumisesta.

Sääntöjen noudattamisesta puhuttiin sekä tulevaisuudessa ilmenevänä asiantilana että menneisyydessä rikottuna arvona. Kun puhuttiin sääntöjen noudattamisesta tulevaisuudessa toteutuvana arvona, kuului sääntöjen noudattaminen hyvin selkeästi arvopremissiin. Neuvoston asiakirjoissa todettiin, että Kreikan uudistustoimien oli oltava linjassa EU:n sääntöjen ja politiikkatoimien kanssa. Sääntöjen noudattaminen oli arvo, jonka toteutumisesta oltiin huolissaan.

“Any form of financial assistance received by Greece to help it implement the policies under its Programme should be in line with the legal requirements and policies of the Union, in particular the Union’s economic governance framework. Any intervention in support of financial institutions should be carried out in accordance with the Union’s rules on competition.”

(Toimeenpanopäätös 2015/1411)

Kun taas puhuttiin sääntöjen noudattamisesta menneisyydessä, olisi se voinut kuulua myös tilannepremissiin. EU:n sopimukset edellyttävät, että jäsenmaan valtion budjetin alijäämä pysyy tietyissä rajoissa. Sääntöjen rikkomiseen vetoaminen on arvopremissi, jonka tarkoituksena oli pohjustaa koko asiakirjaa. Tällöin arvo, jonka toteutumisesta oltiin huolissaan, oli alijäämää koskevan säännön noudattaminen ja tilannepremissi se, että alijäämää koskeva raja oli ylitetty, jolloin säännön mukaan täytyisi toimia sen eteen, että alijäämä saataisiin taas säännön edellyttämän rajan alle.

“Article 126 of the Treaty on the Functioning of the European Union (‘TFEU’) establishes that Member States are to avoid excessive government deficits and sets out the excessive deficit procedure to that effect... On 27 April 2009, the Council decided, in accordance with Article 104(6) of the Treaty establishing the European Community that an excessive deficit existed in Greece.” (Toimeenpanopäätös 2015/1410)

Sääntöjen noudattaminen toimi arvopremissinä myös, kun ministerineuvoston toimeenpanopäätöksistä kävi ilmi, että komission ja IMF:n haluttiin valvovan, että Kreikka noudattaisi sovittavaa uudistusohjelmaa, joka olisi tukipaketin ehtona. Kreikalta edellytettiin täyttä yhteistyötä komission ja IMF:n työn helpottamiseksi.

“The Commission, in liaison with the ECB and, where appropriate, the IMF, shall monitor Greece's progress in implementing its Programme. Greece shall give the Commission and the ECB its full cooperation. It shall in particular provide them with all the information that they deem necessary for the monitoring of the Programme.” (Toimeenpanopäätös 2015/1411)

Euroryhmän lausunnossa sääntöjen noudattamiseen viitattiin pääasiassa EU:n yhteisten sopimusten täytäntöönpanolla. Euroryhmä esimerkiksi vaati Finanssipoliittisen (tunnetaan myös nimellä Sopimus talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta) sopimuksen toimeenpanoa relevanteilta osin.

Ministerineuvoston asiakirjoista ilmeni myös huoli oikeudenmukaisuuden toteutumisesta. Asiakirjoissa todettiin, että oikeudenmukaisuuden takaamiseksi

uudistusohjelmassa oli otettava huomioon kreikkalaisen hyvinvointivaltion rakentaminen. Neuvosto halusi, että Kreikka torjuisi monopolistista käyttäytymistä, joka oli johtanut hintojen nousuun ja elintason laskuun. Toimeenpanopäätös 2015/1410:ssä sosiaalisen huono-osaisuuden torjuminen nostettiin rahoitusvakauden kohentamisen ohelle yhtä tärkeäksi tavoitteeksi. Toimeenpanopäätöksessä se nostettiin arvoksi, jonka toteutuminen oli otettava huomioon, kun julkista taloutta vakautettaisiin.

“Greece shall pursue fiscal consolidation by means of high-quality permanent measures while minimising the impact on disadvantaged people.” (Toimeenpanopäätös 2015/1411)

“Taking into account those developments, the adjustment path towards the correction of the excessive deficit needs to be updated. The commitment undertaken by Greece concerns not only the fiscal consolidation measures, but also those measures needed to enhance the growth-friendly nature and to minimise any negative social impact.” (Toimeenpanopäätös 2015/1410)

6.2.3 Tavoitepremissi

“The comprehensive policy package... should be structured on four pillars: restoring fiscal sustainability, safeguarding financial stability, enhancing competitiveness and growth, and modernising the State and the Public Administration.” (Toimeenpanopäätös 2015/1411)

Neuvoston tavoitepremissiin kuului kasvu, kestävä finanssipolitiikka ja vakaus. Näin kerrottiin suoraan toimeenpanopäätöksessä 2015/1411. Kasvu tarkoitti talouskasvua, joka on tavoite, joka usein esiintyi investointien ja työpaikkojen lisäämisen seurauksena. Kestävä finanssipolitiikka viittasi valtion budjetin tasapainottamiseen, jotta valtion velanotto saataisiin hallintaan. Vakaus puolestaan tarkoitti oman rahoitusjärjestelmän kuntoon saattamista.

Neuvoston toimeenpanopäätöksissä Kreikan muutosohjelman toteutuksesta puhuttiin ehtona sille, että Kreikassa voisi tapahtua talouskasvua. Ohjelmassa määriteltiin, mitä uudistuksia Kreikan tulisi tehdä esimerkiksi työmarkkinoilla, jotta kasvua tapahtuisi.

Kreikan oli myös seurattava parhaiksi todettuja kansainvälisiä ja eurooppalaisia toimintatapoja.

“To promote growth, competitiveness and investment, Greece shall design and implement a wide range of reforms in labour markets and product markets (including energy) that not only ensure full compliance with EU requirements, but also aim at achieving European best practices.” (Toimeenpanopäätös 2015/1411)

Myös euroryhmän lausunnossa korostettiin kansainvälisten ja eurooppalaisten parhaiden toimintatapojen seuraamista kasvun saavuttamiseksi. Lausunnossa kerrottiin, että menneisyyden politiikkatoimet eivät olleet olleet linjassa talouskasvun tavoittelun kanssa. Parhaat kansainväliset ja eurooppalaiset toimintatavat olivat siis vastakohta menneisyyden politiikkatoimille.

“...labour market policies should be aligned with international and European best practices, and should not involve a return to past policy settings which are not compatible with the goals of promoting sustainable and inclusive growth;” (Euroryhmän huippukokouksen lausunto)

Kestävä finanssipolitiikka edellytti budjetin alijäämän pienentämistä ja sen muuttamista ylijäämäiseksi. Kun budjetin alijäämää ei tarvitsisi enää rahoittaa velalla, velan suhde bruttokansantuotteeseen alkaisi pienentyä.

“The Greek authorities commit to ensuring sustainable public finances and achieve sizeable and sustainable primary surpluses over the medium-term that will reduce the debt-to-GDP ratio steadily.” (Toimeenpanopäätös 2015/1410)

Koska Kreikan valtion budjetin alijäämä oli paisunut kestäättömän suureksi (kestäättömyys määritelty Vakaus- ja kasvusopimuksessa 3 %:ksi bruttokansantuotteesta) sitä oli pienennettävä ja sitä varten oli tehtävä sopeutustoimia. Euroryhmä kirjoitti lausunnossaan, että oli jopa valmis keskustelemaan lisärahoituksesta uusia sopeutustoimia vastaan, jos nyt käsillä oleva tuki ei riittäisi. Euroryhmä osoitti näin kantavansa hyvin paljon huolta siitä, että Kreikan

rahoitus saataisiin kestäväälle pohjalle.

“Against this background, in the context of a possible future ESM programme, and in line with the spirit of the Eurogroup statement of November 2012, the Eurogroup stands ready to consider, if necessary, possible additional measures (possible longer grace and payment periods) aiming at ensuring that gross financing needs remain at a sustainable level.”
(Euroryhmän huippukokouksen lausunto)

6.2.4 Toimintaehdotus

Neuvoston toimintaehdotukset olivat lukuisia ja ne esitettiin toimeenpanopäätöksissä juontuvan suoraan tavoitteista. Ne voitiin jakaa yhtäältä Kreikan kansantaloutta koskeviin uudistuksiin ja toisaalta julkishallinnon uudistuksiin. Kreikan oli saavutettava budjetin ylijäämä keskipitkällä aikavälillä toteuttamalla arvonlisäverouudistuksen, eläkejärjestelmän uudistuksen, veronkeruun uudistuksen, julkisen talouden hallinnon uudistuksen ja veronkierron torjumiseen tähtäävät toimet.

“Greece shall target a medium-term primary surplus of 3.5% of GDP to be achieved through a combination of upfront parametric fiscal reforms, including to its VAT and pension system, supported by an ambitious programme to strengthen tax compliance and public financial management, and fight tax evasion, while ensuring adequate protection of vulnerable groups.”
(Toimeenpanopäätös 2015/1411)

Myös työmarkkinoita, sairaaloiden hallintoa, koulutusjärjestelmää, sosiaaliturvaa ja energiamarkkinoita oli uudistettava. Pankkijärjestelmän kestävyys taattaisiin uudelleenpääomittamalla pankit ja puuttamalla järjestämättömiin lainoihin. Neuvoston toimintaehdotus oli yksityiskohtaisempi premissi kuin parlamentin, sillä neuvoston toimeenpanopäätökset oli tuotettu parlamentin keskustelun jälkeen, jolloin tukipaketikeskustelut olivat jo edenneet. Toimeenpanopäätösten tehtävä velvoittavana ja ohjaavana asiakirjana vaikutti myös sen toimintaehdotuksen huomattavaan yksityiskohtaisuuteen.

6.2.5 Neuvoston esittämä argumentti

Neuvosto pyrki vakuuttamaan yleisön tarpeesta tehdä Kreikassa kansantaloudellisia, rakenteellisia sekä julkishallintoon liittyviä muutoksia. Kansantaloudellisia muutoksia olivat esimerkiksi julkisen budjetin alijäämän kääntäminen ylijäämäksi sekä lukuisat verouudistukset. Rakenteellisia ja julkishallintoon liittyviä uudistuksia olivat esimerkiksi koulutusjärjestelmään, työmarkkinoihin ja toisaalta sairaaloiden hallintoon liittyvät uudistukset. Neuvoston tilannepremissiin kuului huomio Kreikan huonosta taloustilanteesta ja EU:n yhteisvastuusta tilanteen korjaamiseksi. Arvopremissiin kuului sääntöjen noudattaminen ja huono-osaisten huomiointi. Tavoitepremissiin lukeutui kasvun, kestävän finanssipolitiikan ja vakauden palauttaminen Kreikkaan.

Neuvoston mukaan Kreikan oli tehtävä paljon uudistuksia, jotta se voisi nousta huonosta taloustilanteesta ja saavuttaa kasvun, kestävän finanssipolitiikan ja vakauden. Näitä uudistuksia toteutettaessa oli huomioitava yhteiskunnan huono-osaiset ja pidettävä kiinni euromaita sitovista säännöistä. Kreikan kriisin ratkaisu nähtiin euroalueen yhteisenä asiana.

6.3. Euroopan komissio

Kesällä 2015 Euroopan komissio arvioi riskiä koko euroalueen sekä sen jäsenmaiden rahoitusjärjestelmän vakaudelle, Kreikan julkisen velan kestävyyttä sekä sen tarpeita tukirahoitukselle. Arvion perusteella Euroopan vakausmekanismi teki periaatepäätöksen myöntää Kreikalle tukipaketin ja komissio valtuutettiin neuvottelemaan sitä.

Aineistossa komissiolta oli mukana kaksi asiakirjaa: *Greece – request for financial support in the form of an ESM loan. An assessment of a) the existence of a risk to the financial stability of the euro area; b) whether public debt is sustainable; c) the actual or potential financing needs* (myöh. Komission arvio Kreikan tarpeista) sekä *Memorandum of understanding between the European Commission acting on behalf of the European Stability Mechanism and The Hellenic Republic and the Bank of Greece* (myöh. Muistio).

Euroopan komissiolla on valmisteluvalta EU-instituutioiden keskuudessa. Esimerkiksi lainsäädäntöprosessi alkaa komission pohjaesityksestä EU-laiksi.

Tukipakettineuvotteluissa ei ollut kyse lainsäädännöstä vaan operatiivisesta toiminnasta. Komissio toimi Euroopan vakausmekanismin puolesta tukipaketin neuvottelijana.

6.3.1 Tilannepremissi

Komission käyttämä tilannepremissi kuvaili Kreikan taloustilannetta hyvin huonoksi. Kreikassa oli tehty joitain uudistuksia aiempien tukipakettien mukaisesti, mutta nyt Kreikka oli historiansa pahimmassa lamassa. Sen velan suhde bruttokansantuotteeseen oli erittäin huono, valtion budjetin alijäämä kasvussa ja työttömyys kukoisti, talouspolitiikassa oli tehty huonoja valintoja ja IMF:n ja Kreikan pankin velat oli jätetty maksamatta. Samaan aikaan monet kreikkalaiset olivat hakeutuneet aikaiselle eläkkeelle. Huonon taloustilanteen vuoksi Kreikalle laaditut kasvuodotukset ja tavoitteet budjetin ylijäämän saavuttamiselle oli jouduttu arvioimaan uudestaan alaspäin. Myös pankit olivat huonossa kunnossa: niiden likviditeettikato ja kasvanut riippuvuus keskuspankkirahoituksesta yhdistettynä järjestämättömiin lainoihin uhkasi koko pankkisektoria. Kreikan ongelmien ratkaisu nähtiin koko euroalueen kannalta oikeana valintana eli muiden EU-instituutioiden yhteisvastuun premissi oli myös komission jakama. Toisin kuin esimerkiksi parlamentti, komissio täydensi premissiä vähemmän värikkäästi, selittäen, miksi Kreikan vaikeuksien ratkaiseminen tulisi olla koko EU:n asia:

“Greece is a relatively small economy compared to the size of the Euro area (representing only 1.77% of total GDP). However, the collapse of the Greek banking system would still have negative consequences for the Euro Area as a whole, and potentially serious repercussions for a number of Euro Area Member States....Finally, an uncontrolled collapse of the Greek banking system and of Greece as a sovereign borrower would create significant doubts on the integrity of the euro area as a whole...” (Komission arvio Kreikan tarpeista)

Yhteisvastuun premissiin liittyi myös komission kuvailu siitä, miten EU:n hallintoa on parannettu kriisin ratkaisemiseksi vuosien aikana. Ottaen huomioon, että vaikka monessa euromaassa oli eurokriisin seurauksena lama, vain viidelle maalle myönnettiin tukipaketit, ja yhä esimerkiksi parlamentin täysistunnossa heinäkuun alussa vastakkainasettelun premissi oli vahvaa. Yhteisvastuun ajatus oli siis muokannut euroalueen hallinnollista rakennetta kriisin edetessä. Hallinnollista rakennetta oli uudistettu makrotaloudellisen valvonnan parantamisella, pysyvän kriisinvastavuotehkehyksen perustamisella ja pankkiunionin perustamisen edistämällä.

“In addition, the euro area's institutional framework has been improved significantly in recent years and thus made more resilient. In particular, the euro area and EU has strengthened the fiscal and macroeconomic surveillance, establishing a permanent crisis resolution framework (the ESM) and setting up important steps towards a banking union (such as establishment of the SSM and SRB). These improvements have helped limit apparent spill-over effects from the renewed Greek crisis in 2015 thus far.” (Komission arvio Kreikan tarpeista)

6.3.2 Arvopremissi

Komission arvopremissi rakentui sääntöjen noudattamiselle, kansainvälisten parhaiden toimintatapojen käyttöönotolle, oikeudenmukaisuudelle ja teknisen tuen antamiselle. Nämä ovat kaikki arvoja, sillä ne kuvailevat, mitä tukipakettisopimuksen edellyttämien uudistusten toimeenpanossa täytyy ottaa huomioon.

Komission käyttämä sääntöjen noudattamisen premissi koostui viittauksista siihen, että Kreikassa tehtävien uudistusten oli oltava linjassa EU-lainsäädännön kanssa. Premissi ilmeni toimenpiteiden yhteydessä sanoina “in compliance with Eurosystem rules” tai “in line with EU legislation”. Tämä mukaili ministerineuvoston käyttämää tulevaisuuteen katsovaa sääntöjen noudattamisen premissiä.

Komission asiakirjoissa puhuttiin myös EU:n Kreikalle asettamien valtion budjetin

ylijäämätavoitteiden saavuttamisesta. Vuosittaiset tavoitteet laadittiin, jotta Kreikan ei tarvitsisi ottaa enää lisää lainaa rahoittaakseen budjettinsa alijäämää.

Ylijäämätavoitteista sovittiin toisen tukipaketin yhteydessä ja komissio toteaaakin, että jos Kreikka olisi noudattanut sopimusta, sen rahoitustarve olisi nyt pienempi.

“Compliance with the primary fiscal targets of the second programme, would have allowed the primary balance surpluses to contribute to lower financing needs.” (Komission arvio Kreikan tarpeista)

Sääntöjen noudattaminen edellyttää myös kykyä tehdä niin. Komissio halusi antaa Kreikalle teknistä tukea ja kasvattaa Kreikan kapasiteettia toimeenpanna uudistukset. Se totesi useasti tarjoavansa teknistä tukea ja Kreikan viranomaisien suunnittelevan ottavansa sitä vastaan tai voivansa pyytää sitä. Tekninen tuki varmistaisi, että Kreikan viranomaisilla olisi kyky toimeenpanna uudistusohjelma. Kyky toimeenpanna mainittiin tärkeimpänä seikkana ohjelman onnistumiselle siihen sitoutumisen lisäksi muistion alussa.

“Success will require the sustained implementation of agreed policies over many years. To this end, political commitment is needed, but so is the technical capacity of the Greek administration to deliver. The authorities have committed to make full use of the available technical assistance, which on the European side is coordinated by the new Structural Reform Support Service (SRSS) of the European Commission.” (Komission muistio)

Isolle osalle uudistusohjelman osa-alueista oli jo sovittu teknisestä tuesta komission kanssa, mutta muistiossa myös määrättiin, että lopun osioiden teknisestä tuesta olisi sovittava komission kanssa syyskuuhun 2015 mennessä.

Komissio oli huolissaan kreikkalaisten tavoista toteuttaa uudistuksia. Parhaisiin kansainvälisiin toimintatapoihin viitattiin, kun asiakirjoissa puhuttiin julkisen hallinnon uudistuksista, pankkien hallinnosta, sosiaalisesta hyvinvoinnista ja työmarkkinoiden sääntöjen uudistuksesta. Yleisin asiayhteys vaatimukselle seurata parhaita kansainvälisiä toimintatapoja oli työmarkkinoiden sääntöjen uudistus.

“Review of labour market institutions. The Government will launch by October 2015 a consultation process led by a group of independent experts to review a number of existing labour market frameworks, including collective dismissal, industrial action and collective bargaining, taking into account best practices internationally and in Europe.” (Komission muistio)

Parhaiden kansainvälisten toimintatapojen noudattaminen oli yhteinen arvopremissi komissiolle ja ministerineuvostolle. Siinä, missä neuvosto näki kansainväliset toimintatavat vastakohtana sille, miten Kreikka oli aiemmin toiminut, komission tavasta käyttää tätä premissiä puuttui vastakkainasettelu.

Komissio oli huolissaan uudistusohjelman toimien oikeudenmukaisesta jakautumisesta kreikkalaisten kansalaisten keskuudessa ja huono-osaisuuden lieventämisestä kreikkalaisessa yhteiskunnassa. Oikeudenmukaisuuden toteuttaminen uudistusohjelmaa toimeenpantaessa todettiin tärkeäksi jo komission muistion alussa. Ohjelma otti huomioon sukupolvien välisen ja sisäisen oikeudenmukaisuuden, sekä huomioi että aiemmat sopeuttamistoimet olivat tehneet elämästä vaikeaa kreikkalaisille, minkä vuoksi oli tärkeää, että kaikki yhteiskunnan jäsenet joutuivat sopeutumaan, mutta että toimenpiteet mitoitettaisiin suhteessa tulotasoon.

“The recovery strategy takes into account the need for social justice and fairness, both across and within generations. Fiscal constraints have imposed hard choices, and it is therefore important that the burden of adjustment is borne by all parts of society and taking into account the ability to pay.” (Komission muistio)

Kun uudistusohjelmassa kerrottiin, mitkä ovat pääasialliset toimet, joilla Kreikan rahoitusali jäämä saataisiin kuntoon, mainittiin heikossa asemassa olevien kreikkalaisten suojelun tärkeys kaiken kattavana arvona, jonka mukaan uudistukset tehtäisiin.

“Restoring fiscal sustainability (section 2): Greece will target a medium-term primary surplus of 3.5% of GDP to be achieved through a combination of upfront parametric fiscal reforms, including to its VAT and pension system, supported by an ambitious programme to strengthen tax compliance and public financial management, and fight tax evasion, while ensuring adequate protection of vulnerable groups.” (Komission muistio)

6.3.3 Tavoitepremissi

Komission tavoitepremissiin kuului valtion kestävä finanssipolitiikka, rahoitusjärjestelmän vakaus, talouskasvu ja julkishallinnon modernisointi. Nämä premissit olivat komission muistion alussa listatut pilarit, joille Kreikan uudistusohjelma rakentuu. Muita, piileviä, tavoitepremissiä ei löytynyt. Komission tavoitepremissi oli siis sisällöltään täysin samanlainen kuin neuvostolla.

Komission mukaan Kreikan hallituksen täytyisi osoittaa sitoutumistaan uskottavaan finanssipolitiikkaan toimeenpanemalla finanssipolitiikan uudistuksia. Tavoitteena oli kestävä julkisen rahoituksen pohja sekä huomattavat budjettiylijäämät keskipitkällä aikavälillä. Näin toimimalla saataisiin pienennettyä valtion velan osuutta bruttokansantuotteesta. Neuvostosta poiketen komissio puhui useammin kestävästä ylijäämistä tai julkisen talouden tasapainosta kuin finanssipolitiikasta ylipäätään.

“The Greek authorities commit to ensuring sustainable public finances and achieve sizeable and sustainable primary surpluses over the medium-term that will reduce the debt to output ratio steadily.” (Komission muistio)

Kasvu nähtiin koko uudistusohjelman, mutta erityisesti investointien lopputuloksena. Muistiossa kerrottiin, että Kreikan on hyödyttävä EU:n budjetin sille määräämistä rakenteellisista rahastoista sekä Euroopan Investointipankin tuesta uudistushankkeissa ja investoinneissa. Muistiossa myös määrättiin, että Kreikan viranomaisten oli laadittava kasvustrategia. Komissio totesi myös, että aiemmat sopeuttamistoimet olivat vaatineet suuria leikkauksia julkisiin investointeihin ja palveluihin - tilanne mikä haluttiin korjata kasvupotentiaalin turvaamiseksi. Komissio siis totesi, että sen aiemmat

uudistustoimet olivat ristiriidassa suhteessa talouskasvun turvaamisen tavoitteen kanssa.

“The consolidation has also relied on a dramatic scaling back of public investment and services, which will need to be progressively normalized and further prioritised in order to sustain the growth potential.” (Komission muistio)

Rahoitusjärjestelmän vakaus oli komissiolle niin tärkeää, että mikään Kreikan hallituksen politiikkatoimi ei saanut sitä uhata. Mitään toimenpiteitä, jotka olisivat voineet vaikuttaa pankkien toimintaan tai esimerkiksi niiden likviditeettiin, ei saisi tehdä ilman konsultaatiota rahoittajien kanssa.

“All necessary policy actions will be taken to safeguard financial stability and strengthen the viability of the banking system. No unilateral fiscal or other policy actions will be taken by the authorities, which would undermine the liquidity, solvency or future viability of the banks. All measures, legislative or otherwise, taken during the programme period, which may have an impact on banks' operations, solvency, liquidity, asset quality etc. should be taken in close consultation with the EC/ECB/IMF and where relevant the ESM.” (Komission muistio)

Vakaan rahoitusjärjestelmän tärkeyttä kuvailtiin asiakirjan laatimisen hetkellä vallinneen tilanteen kautta. Kyseessä oli vasta-argumentti (Fairclough & Fairclough: 2012) jolla pyrittiin perustelemaan omaa tavoitetta kuvittelemalla mahdollinen vasta-argumentti. Aiemmin kesällä 2015 Kreikan pankit olivat olleet kiinni kolme viikkoa. Tämän tilanteen väitettiin vaikuttaneen reaali talouden kasvuun investointien, kaupankäynnin ja turismin kautta. Vaikutukset moninkertaistuisivat, jos rahoitusjärjestelmän vakautta ei pystyttäisi turvaamaan.

“The effect of financial instability in Greece would be very significant beyond the financial sector. The imposition of capital controls and of a bank holiday is already taking a very significant toll on the real economy, through a number of channels, such as investment, trade and tourism, with strong impact on growth and employment prospects. These effects would be amplified if the stability of the Greek financial system could not be secured, and the majority of Greek companies would be in default.” (Komission arvio Kreikan tarpeista)

Komission neljäs tavoitepremissi oli julkishallinnon modernisointi.

“A modern State and public administration (section 5) shall be a key priority of the programme. Particular attention will be paid to increasing the efficiency of the public sector in the delivery of essential public goods and services. Measures will be taken to enhance the efficiency of the judicial system and to upgrade the fight against corruption. Reforms will strengthen the institutional and operational independence of key institutions such as revenue administration and the statistics institute (ELSTAT).” (Komission muistio)

Kreikan vääristeltyjen taloustilastojen paljastuminen oli yksi eurokriisin syvenemisen syistä vuonna 2009. Hallinnon modernisointi viittasi myös korruptioon, joka oli yleistä Kreikan julkishallinnossa. Myös yritysten verotuslainsäädäntö, koulutusjärjestelmä ja energiamarkkinat haluttiin modernisoida. Modernisoinnin kohdalla puhuttiin usein arvopremississä esittelystä parhaiden kansainvälisten toimintatapojen seuraamisesta. Modernisointi siis tuki samaa asetelmaa kuin parhaiden kansainvälisten toimintatapojen seuraamisen korostaminen. Modernisointi antoi kuvan takapajuisesta, hieman vanhanaikaisesta Kreikasta, joka täytyi tuoda kiinni uuteen Eurooppaan ja Euroopassa hyväksi todettuihin tapoihin hoitaa asiat. Premissistä voikin tehdä tulkinnan, että modernisointi tarkoitti EU:ssa tai kansainvälisesti parhaaksi todetun toimintatavan noudattamista.

6.3.4. Toimintaehdotus

Komission asiakirjat olivat täynnä toimintaehdotuksia, sillä koko uudistusohjelma oli luonteeltaan toimintaehdotus. Komission toimintaehdotuksissa korostetaan päätoimenpiteitä – key deliverables. Nämä liittyvät tuloverotuksen, arvonlisäverotuksen, omaisuusverotuksen uudistamiseen, verovelkojen keräämisen uudistukseen, itsenäisen veroviranomaisen perustamiseen, keskipitkän aikavälin valtion rahoitusstrategian laatimiseen, työmarkkinoiden uudistukseen, investointiympäristön parantamiseen, sosiaaliturvajärjestelmän uudistukseen, sairaaloiden taloushallinnon parantamiseen, sosiaaliturvan uudistukseen, toimintasuunnitelman tekemiseen julkisten

hankintojen suorittamisesta, arvion laatimiseen pankkisektorin selviämiseen järjestämättömistä lainoista, pankkisektorin likviditeetin palauttamiseen, pankkisektorin rahoittajan Hellenic Financial Stability Fundin toiminnan turvaamiseen ja sen hallintorakenteen vahvistamiseen euroryhmän lausunnon mukaisesti.

Useat komission ehdotuksista liittyivät veronkeruuseen ja verojärjestelmän uudistamiseen, hallinnon läpinäkyvyyteen ja toisaalta työmarkkinoiden uudistamiseen. Kuten komissio sanoi arvopremississään, on tärkeää varmistaa heikossa asemassa olevien kansanryhmien toimeentulo. Tämä oli otettu huomioon toimenpide-ehdotuksissa sosiaaliturvan uudistuksen toteuttamisella. Kaiken kaikkiaan komission vaatimat uudistukset voidaan jakaa sellaisiin, jotka koskevat Kreikan kansantaloutta ja sellaisiin, jotka liittyvät julkishallintoon.

6.3.5 Komission esittämä argumentti

Komissio pyrki neuvoston lailla vakuuttamaan yleisön siitä, että Kreikan oli tehtävä suuri määrä kansantaloudellisia, rakenteellisia ja julkishallinnollisia uudistuksia. Komission tilannepremissiin kuului neuvoston lailla Kreikan huono taloustilanne ja yhteisvastuu tilanteesta. Arvopremississä oli sääntöjen noudattaminen, teknisen tuen antaminen, kansainvälisten parhaiden toimintatapojen käyttöönotto ja oikeudenmukaisuus. Tavoitepremissi sisälsi valtion kestävän finanssipolitiikka, vakaan rahoitusjärjestelmän, talouskasvun ja julkishallinnon modernisoinnin.

Kreikalla oli tuolloin huono taloustilanne ja siitä poispääsemiseksi oli toteutettava uudistuksia. Uudistuksiin pyrkiessä Kreikan oli otettava huomioon yhteiset säännöt ja komission lupaama tekninen tuki. Uudistukset oli muuten toteutettava parhaiden kansainvälisten toimintatapojen mukaan ja niin, että vaikutukset jakautuvat oikeudenmukaisesti kreikkalaisten kesken tulotaso huomioiden. Jos uudistukset tehtäisiin, voisi Kreikassa jälleen tapahtua talouskasvua, sen valtiontalous saavuttaisi kestävän pohjan, julkishallinto modernisoitaisiin ja rahoitusjärjestelmän perustaa vahvistettaisiin.

7 Johtopäätökset

Tutkin EU-instituutioiden ideoita koordinoivan diskurssin kautta Kreikan kolmannesta tukipaketista kesällä 2015. Koordinoiva diskurssi on instituutioiden toisilleen kohdistama viesti. Koordinoiva diskurssi edellyttää, että siihen osallistujilla täytyy olla yhtäläinen pääsy poliittisen päätöksenteon äärelle, eli esimerkiksi että ne ovat instituutioita, joiden täytyy yhdessä sopia politiikkatoimista. Ensimmäinen tutkimuskysymykseni on ”Minkälainen EU:n koordinoiva diskurssi Kreikan kolmannesta tukipaketista oli?” Kysymyksen tausta juontuu aiemmasta tutkimuksesta, jossa Schmidt (2013) oli todennut EU:n koordinoivan diskurssin olevan yleensä hyvin vahvaa, mutta eurokriisin kohdalla rajoittunutta. Koordinoivan diskurssin kuvaamat ideat poikkesivat toisistaan sisällöllisesti hyvin paljon. Toinen tutkimuskysymykseni on ”Miten EU-instituutioiden ideat ovat muuttuneet kriisin edetessä?” Schmidtin mukaan diskurssit muuttuvat herkemmin policy- tai ohjelmoivalla tasolla, kun taas filosofiset ideat ovat pysyvämpiä.

Aineistona käytin Euroopan parlamentin julkisesti saatavilla olevaa keskustelua ja ministerineuvoston ja komission asiakirjoja. Aineiston analysointiin käytin Atlas.ti-ohjelmaa. Menetelmälläni Norman Fairclough’n poliittisella diskurssianalyysillä löysin aineistosta 21 premissiä jotka ovat lajiteltavissa menetelmän edellyttämällä tavalla tilannepremissisiin, arvopremisseihin, tavoitepremissisiin ja toimintaehdotuksiin. Alaluvuissa 7.1–7.3 kuvaan tarkemmin, minkä sisältöisinä ja kuinka usein premissit esiintyvät kunkin instituution diskurssissa. Alaluvussa 7.4 kuvailen instituutioiden koordinoivaa diskurssin ideoita kokonaisuutena ja arvioin koordinoivan diskurssin muutosta suhteessa aiempiin tutkimustuloksiin.

8.1 Painottunut koordinoiva diskurssi

Premissit/ Instituutiot	Parlamentti	Neuvosto	Komissio
Tilannepremissi			
Kansanäänestys ja mandaatti	x		
Vastakkainasettelu ja yhteisvastuu	x	x	x
Viite aiempiin tukipaketteihin	x		
Kreikan huonontunut taloustilanne		x	x
Arvopremissi			
Sääntöjen noudattaminen	x	x	x
Solidaarisuus	x		
Demokratia ja kansa	x		
Eurooppalaisuus	x		
Oikeudenmukaisuus	x		x
Huono-osaisten huomiointi		x	
Teknisen tuen antaminen			x
Parhaiden kansainvälisten toimintatapojen käyttöönotto			x
Tavoitepremissi			
Kiirehtiminen ja ratkaisujen penääminen	x		
Velkakysymys ja uusi sopimus tukipaketista	x		
Kasvu		x	x
Kestävä finanssipolitiikka		x	x
Vakaus		x	x
Julkishallinnon modernisointi	x		

Toimintaehdotus			
Tukipaketin myöntäminen	x		
Grexit	x		
Kreikan kansantalouden uudistukset		x	x
Kreikan julkishallinnon uudistukset & rakenteelliset muutokset		x	x

Taulukko 2: EU-instituutioiden koordinoiva diskurssi Kreikan kolmannen tukipaketin neuvottelujen aikana kesällä 2015

Ainoat premissit, mikä kaikkien instituutioiden diskursseista löytyy, ovat vastakkainasettelu ja yhteisvastuu sekä sääntöjen noudattaminen. Havainto on linjassa Schmidtin (2013: 202) löydöksen kanssa, jonka mukaan eurokriisin aikana EU:n koordinoiva diskurssi on ollut rajoittunutta. Komission ja neuvoston välinen koordinoiva diskurssi taas ei aineiston perusteella ole kovin rajoittunutta vaan hyvinkin vahvaa: ne käyttävät paljon samoja premissejä. Schmidt totesi (2014), että komissiolla ei ollut varsinaista vaikutusta kriisin ratkaisemiseen, vaikka se onkin tehnyt toimenpide-ehdotuksia. Jäsenmaat ovat olleet kriisin ratkomisen johdossa. Tuloksissa nähtävissä oleva diskurssin koordinaatio kuitenkin murtuu, kun vertaa parlamentin diskurssia kahteen muuhun. Parlamentin diskurssi poikkeaa sisällöllisesti huomattavasti komission ja neuvoston diskursseista.

8.2 Pysyvät ideat

Sääntöjen noudattamisen korostaminen toistaa Papadimitrioun ja Zartaloudisin (2015) kriisin alussa tekemää löydöstä kommunikatiivisesta diskurssista. Euroalueella oli silloin ajatus, että sääntöperustainen euroalue selviää ilman elvytystä. Idea oli tuolloinkin yhtä vahva kaikkien kolmen instituution diskurssissa. Papadimitriou ja Zartaloudis tekivät havainnon, että kriisin edetessä epäily sääntöjen noudattamista ja

niiden toimivuutta kohtaan kasvoi samalla kun ymmärrys euroalueen rakenteellisista ongelmista yleistyi. Tämä sama havainto näkyy löydöksissäni yhteisvastuuta korostavassa tilannepremississä, jossa tunnustetaan, että ongelma on yhteinen, ja toisaalta parlamentin tavoitepremississä, jossa vaaditaan rakenteellisia muutoksia EMU:uun ja kestäväää ratkaisua euromaiden ylivelkaantumiselle.

Papadimitrioun ja Zartaloudisin (2015) koordinoivan diskurssin löydökset olivat IMF:n mukaantulon tuottama häpeä Kreikalle ja painostus lähteä eurosta. Edellisestä ei kolmannen tukipaketin kohdalla ollut enää puhettakaan, vaikka Kreikka oli juuri kesäkuun lopulla jättänyt maksamatta osuuden velastaan IMF:lle. Aineistostani on havaittavissa, että tällä kertaa Kreikan ero eurosta oli enää parlamentin populistipuolueiden diskurssissa. Taustatiedoista tosin tiedän, että Saksa ehdotti kolmannen tukipaketin neuvottelujen aikana Kreikalle väliaikaista eroa. Tämä ei kuitenkaan käy ilmi aineistostani, joten en voi pitää sitä tuloksena. Se, ettei idea noussut enempää esiin, on merkki siitä, että sen aika oli mennyt.

Aineistossani vain parlamentin käyttämät solidaarisuuden ja oikeudenmukaisuuden arvopremissit heijastelevat Papadimitrioun ja Zartaloudisin jälleen kerran kommunikatiivisesta sfääristä löytämää moraalikatoa korostavaa diskurssia. Kriisin alkuvaiheessa nähtiin, ettei pohjoisen maiden tulisi kärsiä etelän virheistä, mihin ajatukseen myös muutama europarlamentaarikko viittaa. Toisaalta solidaarisuuteen vetosi jo kriisin alussa Ranska (Schmidt, 2014: 192).

Papadimitrioun ja Zartaloudisin havaitsemaa kommunikatiivisen diskurssin ideaa Kreikan erityisyydestä ja huijaavista kreikkalaisista en suoranaisesti löytänyt aineistostani. Tulkitsen kuitenkin, että Kreikan erityisyyteen viitataan rivien välistä, kun komission ja neuvoston asiakirjoissa todetaan Kreikan edustavan vain paria prosenttia euroalueen bruttokansantuotteesta, mutta sen vakauden vaikuttavan koko euroalueen vakauteen. Huijaavat kreikkalaiset -diskurssia en havainnut suoraan aineistosta, mutta europarlamentaarikot pyrkivät saattamaan kreikkalaiset negatiiviseen valoon määrittelemällä heidän toimintansa ja ominaisuutensa epäeurooppalaisiksi,

paheksumalla kansanäänestyksen järjestämistä ja viittaamalla muihin kansoihin euroalueella, jotka joutuvat maksamaan Kreikan pelastamisesta.

Löydökseni valtion kestävästä rahoituspohjasta, talouskasvusta ja tarpeesta tehdä rakenteellisia uudistuksia koostuvasta komission ja neuvoston yhteisestä tavoitepremissistä jatkavat Schmidtin (2014) havaintoa siitä, kuinka kriisin edetessä uusliberalistinen ja uuskeynesiläinen diskurssi kamppailivat keskenään.

Tavoitepreimissi tukee uusliberalistista oppia, jossa kriisiä on selitetty liiallisella julkisella velalla periferiamaissa ja valtioiden kyvyttömyydellä hallita talouttaan. Ratkaisuksi on esitetty budjettileikkauksia ja rakenteellisia muutoksia, mikä puolestaan vastaa toimintaehdotuksia, mitä löysin komission ja neuvoston diskursseista.

Havaintoni on osoitus siitä, että uusliberalistinen talousoppi, joka on Schmidtin (2014) mukaan filosofinen idea, ei ole muuttunut kolmannen tukipaketin kohdalla. Komissio kuitenkin toteaa investointien ja palveluiden leikkausten olleen liian suuria aiempien tukipakettien sopeutusohjelmissa. Jonkin verran kyseenalaistusta filosofiseen ideaan siis kohdistuu, mutta koko sopeutusohjelma kuitenkin perustuu siihen eli idea pysyy.

Tein samoja löydöksiä aineistostani kuin Papadimitriou ja Zartaloudis sekä Schmidt. Koska menetelmäni salli aineistoni yksityiskohtaisemman tarkastelun, löydökseni olivat tarkempia ja sain myös tietoa siitä, minkälaisia premissejä eri instituutiot käyttivät.

Havaitsin myös, miten instituutiot määrittelivät premissit eri tavoin: esimerkiksi oikeudenmukaisuus, solidaarisuus ja huono-osaisten huomiointi ovat kaikki samanhenkisiä arvoja, mutta ne saivat eri merkityksiä instituutiosta riippuen.

Parlamentin oikeudenmukaisuuden arvo käsitti laajasti oikeudenmukaisuuden Euroopan kansojen kesken sekä Kreikan kansalaisten keskuudessa. Ministerineuvosto ja komissio viittasivat oikeudenmukaisuuteen tarkemmin edellyttämällä, että sopeutusohjelman uudistustoimien toteuttamisessa tulisi huomioida kansalaisten maksukyky ja välttää toimien kasautumista huono-osaisten kansalaisten maksettaviksi.

8.3 Pohdintaa

Aiemmin tutkimaton aineistoni tarjosi tutkimukselleni hyvät lähtökohdat onnistua. Tutkimuksen tulokset tarjoavat uutta tietoa EU-instituutioiden koordinoivassa sfäärissä jaetuista ideoista taloudesta, talouskriisistä euroalueesta ja eurooppalaisuudesta. Tutkimus myös valaisee EU-instituutioiden ideoiden koordinointia eli tarjoaa uutta tietoa siitä, miten saman mielisiä instituutiot ovat ideoista.

Menetelmääni poliittista diskurssianalyysia joutui hieman soveltamaan aineistooni sopivaksi. Fairclough & Fairclough ovat käyttäneet menetelmää aiemminkin asiakirjojen tutkimiseen, mutta enemmän sitä on käytetty poliittisten puheiden tai tekstien tutkimuksessa. Analyysia tehdessä kävikin selväksi, että menetelmä soveltui hyvin europarlamentaarikkojen puheiden analysointiin ja sillä sai paljon löydöksiä parlamentin täysistunnosta. Asiakirjat ovat luonteeltaan erilaisia kommunikatiivisia tapahtumia kuin poliittinen puhe, mistä syystä komission ja neuvoston aineiston analyysissa menetelmän käyttö ei ollut yhtä suoraviivaista. Sisältöä sai tulkita enemmän, sillä vaikka asiakirjoissakin esiintyi esimerkiksi arvopremissejä, ne olivat vaikeammin havaittavissa. Parlamentin täysistunnon aineistosta puolestaan arvopremissit oli helppo huomata ja niitä oli hyvin paljon. Voi myös olla, että jotkut premissit olisivat olleet vaikeammin havaittavissa komission ja neuvoston asiakirjoista, jollen olisi ensiksi etsinyt niitä parlamentin keskustelusta. On myös mahdoton tietää, olisinko löytänyt eri premissejä, jos olisin analysoinut aineiston eri järjestyksessä aloittaen komission asiakirjoista.

Poliittinen diskurssianalyysi on hyvin yksityiskohtainen menetelmä, joka tuottaa tekstuaalista analyysia lausetasolla. Tutkimuksessani analysoin premissejä kyllä aluksi lausetasolla, mutta varsinaiset argumentit muodostaakseni kohtelin koko asiakirjaa argumenttina. Näin eivät Fairclough & Fairclough (2012) ole käyttäneet menetelmää, mutta se tuotti tuloksia. Samasta aineistosta voisi tehdä jatkotutkimusta, jossa argumentteja analysoidaan tarkemmin lausetasolla. Tällöin voisi pureutua tarkemmin parlamentin yksittäisten jäsenten argumentointiin.

Toinen tapa millä poikkessin Fairclough'n tavasta käyttää menetelmää oli argumenttien arviointi premissien kautta, mikä on osa poliittisen diskurssianalyysin emansipatorista tiedonintressiä. Tein tämän valinnan siksi, että tutkimuskysymykseni eivät edellyttäneet arviointia. Jotta olisin voinut arvioida argumentteja ja premissejä pro gradun mittaisessa tutkimuksessa, olisi tutkimusintressini täytynyt olla kriittisempi ja tutkimuskysymykseni erilaiset. Arvo- ja tilannepremissien arviointi olisi liittynyt siihen, minkälaisia asioita premississä korostetaan ja jätetäänkö tilaa muille asioille. Toimintaehdotuksien ja tavoitepremissien arviointi olisi puolestaan liittynyt siihen, seuraako esitetystä toiminnasta haluttu tavoite. Tämä vaatisi laajempaa taloustieteellistä osaamista. Arviointiin liittyy myös eettisyyskysymys: taustatutkimuksessa todetaan, että eurokriisin näyttämöllä kamppailivat uusliberalismi ja uuskeynesiläisyys kilpailevina talouspoliittisina suuntauksina. Tutkija, joka arvioi toimintaehdotuksia ja tavoitepremissiä voi korkeintaan verrata ehdotettuja toimenpiteitä ja tavoitteita koulukuntien oppeihin siitä, miten talous toimii. Näin toimiessaan tutkijan on voitava erottaa oma kantansa talouspoliittisiin kysymyksiin.

Fairclough'n mukaan on olemassa riski, että tutkimustuloksia voitaisiin käyttää yhteiskunnalliseen manipulaatioon (social engineering). Yksi diskurssianalyysin tarkoituksista on saada ihmiset tietoisiksi siitä, että diskurssit toimivat sosiaalisen käytännön muotoina, jotka voivat vahvistaa olemassa olevia voimasuhteita. (Jørgensen & Phillips, 2002: 88) Tätä voi käyttää hyödykseen esimerkiksi kouluttamalla ihmisiä käyttämään diskursseja tietoisesti hyväkseen. Jotta ihmiset puolestaan saataisiin tietoisiksi diskursseista ja niiden voimasta, on tutkimuksen tulokset tuotava sitä koskevien ihmisten tietoisuuteen. Uskon, että poliitikot ja virkamiehet ovat hyvin tietoisia diskurssien voimasta vaikkeivat tuntuksikaan sen taustalla olevaa tutkimusta. Erityisesti poliittisissa instituutioissa, jotka on rakennettu tietyille arvoille ja opeille, ei ole yllättävää, jos toimijat käyttävät diskursseja yhteiskunnalliseen manipulaatioon. Fairclough'n menetelmän anti tavallisille kansalaisille on paljon merkittävämpi, sillä sen avulla on mahdollista tuoda esiin sellaisten instituutioiden tapoja käyttää diskursseja, jotka saattavat pyrkiä häivyttämään oman poliittisuutensa.

Jørgensen & Phillips'in mukaan Fairclough'n menetelmässä on epäselvää, miten diskursiivisen ja materiaalisen dialektinen suhde todistetaan. Diskurssien sosiaalinen käytäntö usein esitetään niiden "taustana", mutta on vaikea osoittaa miten diskursiivinen todellisuus ja ei-diskursiivinen todellisuus vaikuttavat toisiinsa. (Jørgensen & Phillips, 2002: 89) Tämä oli haastavaa myös omassa tutkimuksessani ja kuvasinkin instituutioiden tapaa tuottaa tekstejä juuri taustana tarkemmalle analyysille. Tutkielmani laajuuden huomioon ottaen olisi ollut mahdotonta tehdä tarkempaa tutkimusta siitä, miten europarlamentaarikot tuottavat puheensa, minkälaisia keskusteluja ministerineuvosto kävi tuottaakseen toimeenpanopäätöksensä ja miten komissio tuotti arvionsa tuen tarpeesta ja muistion uudistuksista. Diskurssin ja ei-diskurssin rajaa onkin hyödyllisempää käsitellä analyttisenä valintana, se voi muutoin olla hyvin vaikea perustella. Esimerkiksi talouden tapauksessa - onko talous enemmänkin oma looginen systeemi, johon ei liity merkitysten teko, vai sarja yksilöiden valintoja, jotka tähtäävät merkityksen tuottamiseen? (Jørgensen & Phillips, 2002: 90) Samoin instituutioiden kanssa on hyödyllistä ajatella, että ne koostuvat säännöistä ja normeista sekä yksilöistä, jotka vahvistavat ja muuttavat näitä sääntöjä ja normeja.

Tutkimukseni on tukeutunut osittain Papadimitrioun ja Zartaloudisin tutkimukseen, joka keskittyi kommunikatiiviseen diskurssiin kriisin alkuvuosin. Olen tehnyt merkittäviä löydöksiä koordinoivasta diskurssista, mutta kommunikatiivinen diskurssi kolmannen tukipaketin kohdalta on tutkimatta. Kuten luvussa 3.3 kuvasin, kommunikatiivinen ja koordinoiva diskurssi muodostavat yhdessä mestaridiskurssin, jonka menestys ratkaisee ideoiden elinkelpoisuuden. Eurokriisin aikana kommunikatiivista diskurssia käytettiin massojen suostutteluun hyväksymään koordinoivan diskurssin tulosten tarpeellisuuden (Schmidt, 2014) Jos kommunikatiivinen diskurssi ei kykene tukemaan koordinoivaa diskurssia, ei mestaridiskurssista tule kovin vahva. Toisaalta jos koordinoiva diskurssi on jo itsessään heikko, voi kommunikatiivisen diskurssin olla vaikea tukea sitä. Jotta kolmannen tukipaketin koordinoivan diskurssin onnistumista voitaisiin tutkia, olisi katse käännettävä tukipaketista käytyyn kommunikatiiviseen diskurssiin. EU:n kommunikatiivisen diskurssin on yleisesti päätelty olevan heikko (Schmidt, 2014 & 2008). Mestaridiskurssin menestymistä puolestaan mitataan sillä, miten se onnistuu

legitimoimaan ideoita. Tätä voisi tutkia esimerkiksi haastattelututkimuksella tai käyttäen aineistona eurokriisin aikana tehtyjä kyselytutkimuksia.

Tutkimukseeni liittyy instituutioiden rakenteeseen liittyvä haaste, joka on huomattava, sillä instituutioiden tavat tuottaa tekstejä on merkittävää menetelmän kannalta. EU-instituutiot koostuvat alainstituutioista. Parlamentin 751 jäsentä jakautuvat poliittisiin ryhmiin, ministerineuvoston ministerit ja komission jäsenet tulevat eri poliittisista puolueista. Schmidtin teoria diskursiivisesta institutionalismista ei ota huomioon sisäkkäisiä instituutioita ja niiden vaikutusta toisiinsa. Yksittäisten EU-instituutioiden ideoiden tutkiminen diskurssien kautta tuottaisi arvokasta lisätietoa siitä, miten ideat säilyvät ja muovautuvat instituutioissa. Tutkimukseni osoitti, että premissien käytössä oli huomattavia instituutiokohtaisia eroja ja erityisesti parlamentti erottui kahdesta muusta instituutiosta. Tätä eroa olisi arvokasta tutkia enemmän: mistä parlamentin diskurssi johtui? Poliittisilla ryhmillä voi olla vaikutus parlamentin diskurssin rakentamisessa.

Toisaalta jäsenmaiden ideoita kriisistä on myös tutkittu lähinnä paikallislehdistön aineistojen avulla. Michaela Moschella (2017) on tutkinut Saksan parlamentin roolia tukipakettineuvotteluissa, mutta jäsenmaiden keskinäisestä koordinoivasta diskurssista ei ole tutkimusta. Jäsenmaat olivat avainasemassa tukipakettineuvotteluissa. Käytännössä kuitenkin koordinoivaan diskurssiin kuuluvan aineiston hankkiminen olisi hyvin haastavaa. Ministerineuvoston pöytäkirjat eivät ole julkisesti saatavilla tukipaketin osalta, eikä valtaosaa neuvotteluista käytykään neuvoston virallisissa tapaamisissa vaan Saksa johti Kreikan velkojia ja edusti näitä neuvotteluissa, jotka Toozen mukaan usein koostuivat Saksasta, Ranskasta ja Donald Tuskista Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajana. Aineistoa voisi havitella jäsenmaiden valtiovarainministeriöiden arkistoista.

Tutkimukseni on lisännyt tietoa siitä, minkälaisia ideoita EU-instituutioilla oli Kreikan talouskriisistä. Se, miten instituutiot puhuvat keskenään kriisin ratkaisemisesta, on tärkeää ratkaisun onnistumisen kannalta. Toisaalta kriisipuheen tutkimisen kautta

saadaan tietoa myös siitä, minkä nähdään menneen pieleen. Tutkimukseni aineisto, menetelmä ja tutkimustulokset ovat ainutlaatuisia, sillä niitä ei ole aiemmin käytetty aiheeni tutkimiseen. Löydökset koordinoivasta diskurssista ovat merkityksellisiä kriittiselle tutkimukselle eurokriisistä. Menetelmän soveltuvuus poliittisten tekstien ja asiakirjojen analysointiin mahdollisti yksityiskohtaisen analyysin, mikä toi sekä tarkkaa että kattavaa tietoa koordinoivan diskurssin sisällöstä ja käytöstä EU-instituutioiden kesken.

Talouskriisi on haastanut EU:n kykyä ratkoa yhteisiä ongelmia ja toisaalta kyseenalaistanut EU:n legitimitetin (Dinan et al. 2017: 34). On myös arveltu, että toistuvista kriiseistä saattaa EU:ssa tulla uusi normaali (Dinan et al. 2017: 14). Brexitin johtanut euroskeptisyys vesittää yhä valtionjohtajien toiminnan määrätietoisuutta Euroopan tasolla (Dinan et al. 2017: 14). Samaan aikaan kun EU:sta on juuri lähtenyt yksi jäsenmaa, EU:n integraatiota pyritään syventämään pankkiunionin rakentamisella, sosiaalipoliittisen ulottuvuuden vahvistamisella ja yhteisellä elvytyspaketilla koronapandemian aiheuttaman laman torjumiseksi. Lisäämällä integraatiota olemme entistä tiiviimmin sidoksissa toisiimme. Tällöin tavan, millä ratkomme yhteisiä kriisejä, painoarvo kasvaa.

8 Lähteet

Bell, S. (2012). Where Are the Institutions? The Limits of Vivien Schmidt's Constructivism. *British Journal of Political Science*, 42(3), 714–719.
<https://doi.org/doi:10.1017/S0007123411000469>

Bickes, H., Otten, T., & Weymann, L. C. (2014). The financial crisis in the German and English press: Metaphorical structures in the media coverage on Greece, Spain and Italy. *Discourse & Society*, 25(4), 424–445.

Blyth, M. (2013). *Austerity. The history of a dangerous idea*. Oxford University Press.

Boukala, S. (2014). Waiting for democracy: Political crisis and the discursive (re)invention of the 'national enemy' in times of 'Grecovery'. *Discourse & Society*, 25(4), 483–499.

Christiansen, T. (2020). The EU's New Normal: Consolidating European Integration in an Era of Populism and Geo-Economics. *Journal of Common Market Studies*, 58(S1), 13–27. <https://doi.org/https://doi.org/10.1111/jcms.13106>

Conclusions of the European Council (25-26 June 2015) and of the Euro Summit (7 July 2015) and the current situation in Greece. (ei pvm.). Noudettu 7. heinäkuuta 2020, osoitteesta
<https://www.europarl.europa.eu/plenary/en/vod.html?mode=chapter&vodId=1436342214828#>

Council Decision (EU) 2015/1410 of 19 August 2015 giving notice to Greece to take measures for the deficit reduction judged necessary to remedy the situation of excessive deficit. (2015). EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:32015D1410>

Council Implementing Decision (EU) 2015/1411 of 19 August 2015 approving the macroeconomic adjustment programme of Greece. (2015). EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015D1411&from=FI>

de Finance, S., Vanden Broucke, J., & Drachenberg, R. (2015, marraskuuta 7). Extraordinary European Council Meeting On Greece, 12 July 2015 [Blog]. *European Parliamentary Research Service Blog*. <https://epthinktank.eu/2015/07/11/12-july-extraordinary-european-council-meeting-on-greece/>

Dinan, D., Nugent, N., & Paterson, W. (ei pvm.). *European Union in Crisis*. Macmillan education.

Euroopan parlamentti. (ei pvm.). *Euroopan parlamentin työjärjestys*. Noudettu 27. lokakuuta 2020, osoitteesta https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2020-02-03-TOC_FI.html

Euroopan unioni. (ei pvm.). Perustietoa Euroopan unionista. Noudettu 7. lokakuuta 2020, osoitteesta https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-in-brief_fi

Euroopan unionin neuvosto. (ei pvm.). Euroopan unioni. Noudettu 7. lokakuuta 2020, osoitteesta https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/council-eu_fi

Eurosummit statement 12.7.2015. (12. heinäkuuta 2015.). Euroopan unionin neuvosto. Noudettu 6. maaliskuuta 2020, osoitteesta <https://www.consilium.europa.eu/media/20353/20150712-eurosummit-statement-greece.pdf>

Fairclough, N. (1998). *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. Longman.

Fairclough, N., & Fairclough, I. (2012). *Political Discourse Analysis*. Routledge.

Fairclough, N., & Fairclough, I. (2013). Argument, Deliberation, Dialectic and the Nature of the Political: A CDA Perspective. *Political Studies Review*, 11(2), 336–344. <https://doi.org/doi.org/10.1111/1478-9302.12025>

Gibbs, A. (2015, syyskuuta 7). *Greece timeline: It all started in 2001* CNBC. <https://www.cnn.com/2015/06/24/greece-debt-crisis-timeline-it-all-started-in-2001.html>

Greece - request for stability support in the form of an ESM loan. (2015). Euroopan komissio. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2015-07-10_greece_art_13_eligibility_assessment_esm_en1.pdf

Guillén, M. F. (ei pvm.). *The Global Economic & Financial Crisis: A Timeline*. University of Pennsylvania. Noudettu 6. maaliskuuta 2020, osoitteesta https://lauder.wharton.upenn.edu/wp-content/uploads/2015/06/Chronology_Economic_Financial_Crisis.pdf

Häge, F. M. (2008). Who Decides in the Council of the European Union?. *Journal of Common Market Studies*, 46(3), 533–558. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2008.00790.x>

Hay, C., Lister, M., & Marsh, D. (2006). *The State: Theories and issues*. Palgrave Macmillan.

Implementing decision. (ei pvm.). EU Monitor. Noudettu 7. lokakuuta 2020, osoitteesta <https://www.eumonitor.eu/9353000/1/j9vvik7m1c3gyxp/vkh7chz09fy8>

Irons, J. (2009). *Economic scarring: The long-term impacts of the recession*. (Nro 243). Economic Policy Institute.

Jørgensen, M., & Phillips, L. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. Sage Publications.

Jørgensen, M. W., & Phillips, L. J. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. Sage publications.

Korkman, S. (2013). *Euro - valuutta vailla valtiota*. Taloustieto Oy.

Kutter, A. (2014). A catalytic moment: The Greek crisis in the German financial press'. *Discourse & Society*, 25(4), 446–466.

Lampropoulou, S. (2014). Greece will decide the future of Europe': The recontextualisation of the Greek national elections in a British broadsheet newspaper'. *Discourse & Society*, 25(4), 467–482.

Legislative Observatory. (8.7.2015). *Debate in Parliament*. Noudettu 27. lokakuuta 2020, osoitteesta <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1396427&t=e&l=en>

Memorandum of understanding between the European Commission Acting on Behalf of The European Stability Mechanism and the Hellenic Republic and the Bank of Greece. (2015). Euroopan komissio. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/01_mou_20150811_en1.pdf

Moschella, M. (2017). When some are more equal than others: National parliaments and intergovernmental bailout negotiations in the eurozone. *Government and Opposition*, 52(2), 239–265. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.1017/gov.2016.49>

Mukunda, G. (2018, syyskuuta 25). The Social and Political Costs of the Financial Crisis, 10 Years Later. *Harvard Business Review*. <https://hbr.org/2018/09/the-social-and-political-costs-of-the-financial-crisis-10-years-later>

Papadimitriou, D., & Zartaloudis, S. (ei pvm.). European Discourses on Managing the Greek Crisis: Denial, Distancing and the Politics of Blame. Teoksessa *The Politics of Extreme Austerity: Greece in the Eurozone Crisis*. Palgrave Macmillan.

Proposal for a Council Implementing Decision approving the macroeconomic adjustment programme of Greece. (2015). Euroopan unionin neuvosto. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11446-2015-INIT/en/pdf>

Ray, M. (ei pvm.). Euro-zone debt crisis. Teoksessa *Encyclopedia Britannica*. Noudettu 6. maaliskuuta 2020, osoitteesta <https://www.britannica.com/topic/euro-zone-debt-crisis>

Schmidt, V. (2008). Discursive Institutionalism: The Explanatory Power of Ideas and Discourse. *Annual Review of Political Science*, 11(1), 303–326. <https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.11.060606.135342>

Schmidt, V. (2014). Speaking to the Markets or to the People? A Discursive Institutional Analysis of the EU's Sovereign Debt Crisis'. *The British Journal of Politics and International Relations*, 16(1), 188–209

Sorace, M. (2018). Legislative Participation in the EU: An analysis of questions, speeches, motions and declarations in the 7th European Parliament. *European Union Politics*, 19(2), 299–320. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/1465116518757701>

Sorsa, V.-P. (2013). Mitä on poliittinen talous ja miksi sen tutkimusta tulee edistää? *Poliittinen talous*, 1(1), 66–80.

Sorsa, V.-P., & Eskelinen, T. (2012). Institutionaalisten faktojen tuotanto talouspuheessa. *Politiikka : Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu*, 54(3), 169–187.

The impact of economic crises on social inequalities in health: what do we know so far? (2014). *International Journal of Equity in Health*, 13(52). <https://doi.org/10.1186/1475-9276-13-52>

Tooze, A. (ei pvm.). *Crashed - How a decade of financial crises changed the world*. Viking Press.

Warren, T. (2018). The European Parliament and the eurozone crisis: An exceptional actor? *The British Journal of Politics and International Relations*, 20(3), 632–651.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1177%2F1369148118768141>

Wodak, R., & Angouri, J. (2014). From Grexit to Grecovery: Euro/crisis discourses. *Discourse & Society*, 25(4), 417–423.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1177%2F0957926514536967>

World Health Organisation. (2011). *Impact of Financial Crises on Mental Health*.
https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0008/134999/e94837.pdf